

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

46ste Conferentie der International Law Association te Edinburg

De 46e conferentie van I.L.A. werd geopend te Edinburg op 8 Augustus l.l., in de Mc Ewan Hall, waar als voorzitter werd benoemd voor de twee komende jaren de Right Hon. Lord *Normand P. C.*, ter vervanging van de aftredende voorzitter Prof. *Gutzwiller*.

De voorzitter wees erop dat Schotland een zekere bijdrage tot het Internationaal Recht heeft geleverd. James Lorimer (1818-1890) doceerde het volkerenrecht vanaf 1862 te Edinburg; hij was voorstander van een Congres der Volkeren en een Internationaal Gerechthof. Zeerecht is het voorwerp van het «Tractatus» van Alex King (1590) en het «Abridgment of all Sea Laws» (1613) en later van het «De dominio maris juriusque ad dominium precepue spectantibus assertio brevis ac methodica», van William Welwood.

Doch het is uit de juridische en politieke geschiedenis van Schotland dat de meest interessante lessen te trekken zijn.

Spreeker liet uitschijnen dat Schotland vier eeuwen vóór zijn aansluiting bij Engeland, geestelijke betrekkingen onderhield met het continent.

Het is volgens het model van la Cour de Paris of het Hof van Padua dat in de 16^e eeuw het Hof in Schotland, genaamd Court of Session, werd gesticht.

In de 18^e eeuw begreep Lord Gardenstone, een vermaard Schots rechter, tussen de bronnen van het Schots recht, «ieder mogelijk principe van gerechtigheid dat door de andere beschaafde naties ontvangen is», waardoor het geloof in «de gerechtigheid» wordt gehuldigd, en waardoor deze ook de basis is van het jus gentium.

Maar dit geloof is niet voldoende. De wet moet opgelegd worden, zodat zij de Staat zelf overheerst. Dat Schotland dit doel reeds vóór de stichting van de «Court of Session» in Edinburg had bereikt, is een bewezen feit door een ooggetuige George Nicolson, die het in zijn brief aan Sir Robert Cecil, toen minister van Koningin Elisabeth te Londen, te kennen geeft. In 1599 rees een geschil op te Edinburg, waarin een priester der Presbyteriaanse Kerk, H. Robert Bruce, een salaris eiste voor zijn diensten in de parochie. Het salaris (stipend) werd van de andere kant door Lord Hamilton ook opgeëist ten titel van erfating op de inkomsten ener koninklijke stichting op dewelke het salaris betaalbaar was. Koning James VI, overtuigd van het goddelijk recht der koningen, had per-

soonlijke redenen om Robert Bruce te minachten. Hij verscheen in persoon om het Hof te verzoeken de eis van R. Bruce te verwerpen ten voordele van Hamilton. De voorzitter van het Hof, Alexander Seton, zegde dat hij de voorzitter was en het woord had in de eerste plaats en, zich richtende tot de Koning, verklaarde hij dat hij de Koning was en dat de rechters en de onderdanen hem in alle nederigheid moesten gehoorzamen, wat zij allen zouden doen voor al wat hun leven, hun land en goederen betreft, maar dat voor wat betreft recht en geweten, zij, trouw aan hun eed, zouden handelen naar hun geweten, tenzij hij het hun anders zou opleggen, in welk geval zegde hij — hij zich in het geheel niet zou uitspreken, overtuigd zijnde dat geen eerlijk man het zou doen. De uitspraak van het Hof was gunstig voor Robert Bruce.

Nicholson voegt er bij : «De Koning zweert dat hij de zaak van Bruce zal doen herzien, maar de voorzitter zou het vonnis opstellen in het Latijn, het Frans en het Grieks om het aan al de rechters van de wereld ter kennis te brengen; hij uitte de overtuiging dat de uitspraak nooit zou worden gewijzigd.»

Nooit werd met zulke onbevreesde klem en met meer klank het oppergezag der Wet over de Staat veropenbaard, dan door deze houding der Rechters. En spreker, Lord Normand, besloot hieruit dat indien al de leden van de Organisatie der Verenigde Naties gelast de vrede te vrijwaren op grond der principes van gerechtigheid, een dergelijke strengheid van karakter aan de dag legden, met evenveel moed en trouw als de leiders van dit arm en onbeduidend land dat Schotland was in de 17^e eeuw, wij meer vertrouwen in de toekomst der mensheid zouden mogen hebben.

Bij het einde van zijn merkwaardige rede herinnerde spreker eraan dat in het jaar 1707 Schotland terwille van de vrede niet langer aarzelde zijn souvereiniteit op te geven ten bate van het met Groot-Britannië nieuw gevormde koninkrijk. In zulke opoffering, voor een klein land pijnlijk en enigszins vernederend, ligt een nooit overtroffen voorbeeld van prijsgeven van souvereiniteit ten voordele van het welzijn van het mensdom. Men eist zeker van de naties in de hedendaagse wereld niet dat zij zich zouden lenen tot een even volledige overgave als Schotland het deed. Zullen zij zich nochtans onmachtig voelen enige opoffering te doen ten bate van de goede zaak? Daar ligt de vraag die dient beantwoord te worden, terwijl de tijd om het antwoord te geven verloopt.

Daarom is een Conferentie van Internationaal Recht een kostbaar iets; geestesarbeid is nooit verloren. Geduld en hoop zijn geboden en de tijd zal de naties tot meer wijsheid leiden, zodat zij meer genegen zijn zich te onderwerpen aan een systeem van Internationaal Recht, gegrondvest op gezond verstand en verdraagzaamheid.

* * *

«De huidige staat van het Internationaal Recht» was het onderwerp van een toespraak, gehouden door de secretaris-generaal van I.L.A., Mr W. Harvey Moore Q.C.

De studie van het Internationaal Privaat Recht is het voorwerp der krachtinspanning van verschillende verenigingen. Zonder te spreken van de secties door de V.N. ingesteld, van de I.L.A. en haar zusterstichting, van het Instituut van Internationaal Recht, bestaan het oud Nederlands Regerings Comité en Conferentie, het Instituut voor Unificatie van Privaat Internationaal Recht — en ook het meer gespecialiseerd Internationaal Comité, het Berner Bureau voor Nijverheidseigendom en de Internationale Handelskamer, die reeds voor de door haar behaalde resultaten nopens internationale arbitrage alle steun verdient. Unesco heeft onlangs een belangrijk verdrag over auteursrechten uitgewerkt, terwijl de Raad van Europa nu ook verdragen voorbereidt in de sfeer van zijn bevoegdheid.

Heer Harvey Moore pleitte voor meer coördinatie en standvastigheid, ten einde met de hulp der regeringen een werkend internationaal recht te zien tot stand komen. En zo komt men tot het besluit dat de organisatie van een Internationaal Ministerie van Justitie onontbeerlijk zal worden voor het inrichten van rechtbanken, de benoeming van rechters, alsook een bestendige commissie voor Internationaal Recht, dit alles onder de leiding van de Verenigde Naties en in dienst van het bestaand Hof van Justitie.

Spreker drukt er zijn innig spijt over uit dat in de hedendaagse beschaafde gemeenschap er zo weinig geldelijke middelen overblijven voor de kosten der oprichting van instituten en lichamen voor Internationale Wet en Recht. Daar waar president Eisenhower de kosten van atoombomben vergeleek met deze van hospitalen en scholen, had hij ook de kosten van oorlogsmaterieel en wapens kunnen vergelijken met deze beschikbaar voor het Internationaal Gerecht.

Een groot Internationaal College voor Internationaal Recht zou ten dienste moeten gesteld worden van de Internationale Handel, waaraan meer zekerheid en onafhankelijkheid zou kunnen geschonken worden. Een wijde organisatie zou de plaats innemen van menigvuldige tractaten en verdragen, terwille van meer eenheid en vereenvoudiging; men denke alleen maar aan Internationale Muntverdragen, een Internationale Wet op handelsvennootschappen en het faillissement in Internationaal Recht.

Professor Dr Ulrich Scheuer, der Universiteit van Bonn, heeft aan de Conferentie van Edinburg een merkwaardige nota medegedeeld, waarin hij de volledige bibliographie over het onderwerp te kennen geeft. (1)

* * *

Betreffende het Publiek Internationaal Recht.

Mr Harvey Moore legde de nadruk op het vraagstuk van de onafhankelijkheid der Staten, de essentiële beginselen der democratiën uit het Westen, de neutraliteit, maar hij sprak vooral een strenge veroordeling uit tegen het gebruik van nucleaire wapens, als regelrecht indruisende tegen de oudste gebruiken van be-

schaafde mensen. Zulke wapens zijn verboden luidens het Internationaal Recht omdat :

- 1) Nucleaire wapens vergiftigd zijn en dat barbaren alleen de vijand vergiftigen.
- 2) Zij zijn onmenselijk omdat zij onnodige pijnen en smarten veroorzaken.
- 3) Zij kunnen niet worden gebruikt zonder het historisch onderscheid tussen strijdenden en niet strijdende leden der bevolking te verwaarlozen.
- 4) Het Verdrag van Genève van 1935 verbiedt het gebruik van «Asphyxierende, vergiftigende of andere gassen of dergelijke vloeiende stoffen en toestellen».

Spreker voegde hierbij : «Indien het hoofd van een of andere Staat of Staten een dezer waarheden zou betwisten, dat hij zich dan wende tot het Internationaal Gerechtshof ten einde aldaar een advies in te winnen; dit is mogelijk nopens om het even welke juridische punten bij toepassing van artikel 96 (1) van het Charter der Verenigde Naties. Plato in «De Wetten» schreef : «De moeilijkheid bestaat in het vinden van een goddelijke drift voor rationele en billijke instellingen in elke sterke vorm van regering.»

* * *

De Conferentie hoorde de verslagen van reeds vroeger samengestelde comité's. Een merkwaardig en zeer uitgebreid verslag werd gegeven door Ph. D. Dr Jur. Georg Schwarzenberger, der Universiteit van Londen, over de werkzaamheden van het comité gelast met de herziening van het *Charter der Verenigde Naties*. Aan deze discussies en resoluties namen vooraanstaande rechtsgeleerden deel, hun memoranda werden aan de verslagen geannexeerd. De omvang van dit onderwerp is te uitgebreid, om hier te kunnen worden samengevat.

* * *

Het comité belast door de Conferentie gehouden te Luzern in 1952 (2) heeft over het vraagstuk «*ondergrond der zee en van de zeebodem*» zijn conclusies en aanbevelingen medegedeeld. In het algemeen wordt het project door de vorige conferenties opgesteld, goedgekeurd, met die verstande dat volgende wijzigingen der artikelen 1, 2 en 8 ter verduidelijking worden voorgesteld :

Art. 1. — In dit artikel betekent de uitdrukking «continentale plaat» (continental shelf) de zeebodem en de ondergrond der zeezone vanaf de kust, doch buiten het gebied van de territoriale zee, waar het bovenliggend water de diepte van ± 180 meter (honderd fathoms) niet te boven gaat.

Art. 2. — De aan de kust grenzende Staat oefent over deze continentale bodem soevereine rechten uit voor de exploitatie en de uitbating van zijn nationaal vermogen.

De natuurlijke voortbrengselen der continentale plaat bevatten deze voortbrengselen die bestendig tot de zeebodem behoren en tot vaste visserijen, maar niet tot enige andere visserijen.

Art. 8. — Alle geschillen die kunnen oprijzen tussen Staten betreffende de interpretatie op de toepassing der artikelen, erin begrepen alle geschillen aangaande beweerd misbruik van rechten door de aan de kust grenzende Staat gepleegd, zullen onderworpen worden, ter benaerstiging van een der partijen, aan arbitrage, of, zoniet aan zulke andere overeen te komen methodes die de minnelijke schikking bevoordelen. (3)

* * *

In het domein der Rechten op inlands water en verplichtingen der Staten, hoorde men een praeadvies van Prof. Clyde Eagleton, der Universiteit van New York.

Internationale stromen en rivieren zijn immer een bron van conflicten tussen Staten geweest, hetzij zij lopen van het een land door het ander, hetzij tussen twee aangrenzende Staten.

Heden rijzen er nieuwe moeilijkheden op door het gebruik van hydraulische kracht, controle over stroom en vloed, bestemming van waterbesproeiingen, enz.

Een nieuwe tak van publiek Internationaal Recht komt uit deze toestanden te voorschijn. Reeds ontstonden geschillen van dien aard tussen Iran en Afghanistan over de distributie van het water der Helmond River; tussen India en Pakistan over verschillende stromen, genoemd India River Basin (4), betreffende de Nijl met Ethiopië, Engeland en Soedan; ook betreffende de Jordaan en de Jarmak rivieren rees een geschil met Israël (5) en zo meer.

Deze conflicten doen de noodzakelijkheid blijken ook in dit domein een internationale juridische organisatie te voorzien en de methodes na te gaan waardoor men tot internationale verdragen zou kunnen komen, dit alles onder controle van een internationale arbitrage instelling. Mr A. G. Donaldson, van Belfast, bracht een verslag uit om aan te tonen hoe in Ierland, de regering van Northern Ireland en de Ierse Republiek samengewerkt hebben, in de twee laatste jaren, om twee conflicten op te lossen betreffende ten eerste de uitbating van de meren Upper Lough Erne en Lower Lough Erne, voor hydraulische electriciteitscheppende kracht, en ten tweede de Rivier Foyle, lopende tussen het Noord-West gedeelte van Northern Ireland en de Republiek. De moeilijkheden betroffen de zalmvisserijen. Spreker bewees dat, mits goede wil, dergelijke betwistingen gemakkelijk tot oplossing kunnen gebracht worden. I. L. A. zal de kwestie onderzoeken.

* * *

Privaat Internationaal Recht : De Handelsvennootschap.

De Conferentie, gehouden in 1952 te Luzern, heeft een comité benoemd ten einde twee vraagstukken te onderzoeken :

- 1) Het persoonlijk recht ener handelsvennootschap te bepalen en dit der zaken die door deze wet worden beheerst.
- 2) Bepaling der wet toepasselijk op de maatschappelijke aansprakelijkheid op grond van contract of onrechtmatige daad.

Het comité, na over deze punten beraadslaagd te hebben onder het voorzitterschap van Prof. Louis Frederica, van Gent, en op verslag van Prof. G. Van Hecke, van Leuven, bracht verslag uit.

Als eerste regel neemt het comité aan dat de vennootschap voor wat betreft de contractuele aansprakelijkheid, beheerst wordt door de *lex contractus*.

Als tweede regel zou deze persoonlijke wet beslissend zijn daar waar een der beheerders *ultra vires* heeft gehandeld, t.t.z. buiten de mogelijkheden der vennootschap of buiten de perken der machten van de beheerder; nochtans, wordt een contract gesloten in een ander land dan dit van de persoonlijke wet, zal de vennootschap gehouden zijn indien het contract *intra presentes* gevormd is en dat de *lex loci contractus* voorschrijft dat zulk contract *intra vires* gesloten is, de beheerder hebbende de vennootschap gebonden.

Als derde regel : De persoonlijke wet van de vennootschap beheerst de aansprakelijkheid wanneer het gaat om onrechtmatige daden die de wet op de vennootschap schenden, zoals uitkering van onwettige dividenden.

Als vierde regel : Op grond der persoonlijke wet zal dan ook de verantwoordelijkheid der beheerders, vennoten of aandeelhouders, beoordeeld worden, wat betreft de schulden der maatschappij.

Als vijfde regel : Vallen ook onder de persoonlijke wet : de stichting der vennootschap, haar organisatie en betrekkingen met derden, de invereffeningstelling met uitzondering (a) uitkering tussen de leden na invereffening valt onder de *lex contractus*, de gerechtelijke likwidatie onder de *lex fori* en de overdracht van eigendommen tengevolge der uitkering, onder de *lex rei sitae*.

De zesde regel heeft betrekking op de bepaling der persoonlijke wet aan dewelke de vennootschap onderworpen is : geen moeilijkheid wanneer de zetel gevestigd is in het land in hetwelk de maatschappij immatriculeerd is. Maar de moeilijkheden ontstaan wanneer het land der incorporatie en dit van het centraal beheer verschillend zijn.

Hier ontstaat het conflict tussen twee factoren : immatriculatie en zetel. Het probleem betreft de belangen van de schuldeisers en aandeelhouders in het land van de centrale zetel.

Hierover ontstond er meningsverschil. Men ziet het gevaar in, wanneer vennootschappen die in een gegeven land hun centraal bestuur vestigen terwijl zij hun maatschappelijke zetel in een ander land behouden enkel om de wetten van dit land te kunnen invoeren. Zouden zulke vennootschappen niet moeten vallen onder de toepassing der wet van hun centraal beheer op straf van gehele aansprakelijkheid der vennoten aldaar gevestigd voor al de schulden door de maatschappij aangegaan.

Het comité zal de studie voortzetten en namelijk de wetgeving der Verenigde Staten raadplegen, om dan het eindverslag op de volgende Conferentie mede te deelen.

* * *

De faling in het Internationaal Recht.

Het gaat hier om een der moeilijkste, haast onoplosbare vraagstukken van het uur en nochtans ziet men onmiddellijk de noodzakelijkheid in, het middel te vinden om minstens in enige mate tot een unificatie van het recht te komen, gezien de dagelijkse uitbreiding der internationale handelsbetrekkingen.

De Verenigde Staten ondervinden hieromtrent grote moeilijkheden door het feit dat de principes der verschillende wetgevingen in conflict komen. Ten andere zijn de Angelsaksers voorstanders van de menigvuldigheid der falingen, terwijl de continentale landen bereid zijn grote toegevingen te doen ten voordele van de éénheid der faling.

Ook stelt zich nog de vraag of de faling ook op niet handeldrijvende private personen toepasselijk moet gemaakt worden.

Het comité van I. L. A., onder voorzitterschap van Mr J. Paul Gavare (Parijs), met medewerking van namelijk Prof. K. H. Nadelmann (U.S.) en Prof. Plaisant (Frankrijk), is overgegaan tot het opstellen van een tabel inhoudende het minimum der concrete suggesties en principes die de grondslag van een ontwerp van Verdrag zouden kunnen vormen.

In feite valt er te kiezen tussen de « eenheid der faling » of de « veelheid ». Is men voorstander van de eenheid, dan moeten de uitzonderingen bepaald worden om het tegenvoorstel tegemoet te komen. Is men voorstander van de « veelheid » der falingen, dan dienen de uitwerksels in menige gevallen verzacht te worden.

De Franse afdeling heeft eigen besprekingen gevoerd om een volledige vergelijkende studie te maken der verschillende wetten en een ontwerp van verdrag op te stellen. Dit voorstel kan als volgt worden samengevat :

Het principe der eenheid en der universaliteit van de faling wordt weerhouden in zover het strookt met de verschillende nationale wetgevingen. Hieruit volgt dat de hierna vermelde punten dienen onderzocht :

- a) Een buitenlandse schuldeiser of schuldenaar zal op gelijke voet behandeld worden.
- b) De Rechtbank van de plaats waar de faling gevestigd is, heeft bevoegdheid.
- c) De faling zal haar uitwerksels uitstrekken tot alle landen (met inachtneming der reeds in voege zijnde tractaten).
- d) De curator zal gemachtigd zijn in alle landen waar de faling zekere activa bezit, de faillissementsverklaring te vragen.
- e) Wanneer er meerdere falingen geopend zijn, zal de partij die een schuldvordering aangeeft, de sommen die zij reeds in een ander land zou ontvangen hebben, moeten inbrengen.

Een verstandhouding tussen Latijnse en Angelsakische Staten is onontbeerlijk en een voorbeeld kan ontleend worden aan de Nordic Unie der Scandinavische landen.

In de loop der vergelijking tussen de wetgevingen der diverse landen heeft de Franse afdeling er op gedrukt dat in België de rechtsleer en de rechtspraak een merkwaardig voorbeeld geven der wijze toepassing van het principe der eenheid en universaliteit der faling. Zij verwijst naar de uiteenzetting van Prof. Louis Fredericq in zijn *Traité de Droit Commercial* (Vol. III, n° 8). De faling geldt erga omnes, zodat de faling, in België open verklaard, zich uitstrekt tot al de huizen die de schuldenaar, zelfs in het buitenland, zou bezitten.

Daar, zegt Prof. Fredericq, de wet op de falingen ook de staat en de capaciteit van de schuldenaar in het gedrag brengt, en zelfs aan het principe zijner vrijheid raakt, gaat het om de persoonlijke wet die de handelaar overal volgt. België erkent dus niet het stelsel der territorialiteit, die de veelheid der falingen medesleept. Deze oplossing, zegt Prof. Fredericq, steunt op de aloude regel dat het patrimonium van de schuldenaar het gemeen pand is der schuldeisers die op gelijke voet dienen gesteld.

De verslaggever, Prof. Robert Plaisant, besluit uit de door hem onderzochte wetgevingen dat er een principiële gemeenschap bestaat nopens de interne wetten, maar onder voorbehoud van diepe verschillen in de uitvoering. De Franse afdeling van I. L. A. wil dus dat er zou gewerkt worden in deze zin, dat voor wat aangaat het genot der rechten de vreemde schuldenaar gelijkstaat met de staatsaanhorigen en voor wat betreft het conflict der wetgevingen en jurisdicties in principe de « woonst » de bevoegdheid van de rechter en de toe te passen wet zal aanwijzen.

De faling strekt zich uit tot andere Staten (behoudens de vigerende tractaten). Het recht, de faling te openen in alle landen waar de schuldenaar gevestigd is, dient erkend te worden, doch het uitwerksel der faling zelf bepaalt zich tot de goederen die ge-

legen zijn in het land van de Rechtbank die ze uitspreekt. Is de faling in meerdere landen open verklaard, dan moet de schuldeiser al de sommen, in een ander land ontvangen, inbrengen.

Blijft nog na te gaan of er eenheid kan ontstaan tussen de Staten die de faling van een niet-handelaar erkennen en deze die de faling alleen op handelaars toepassen. Bij ontkennend antwoord zou men de faling uitgesproken in de eerste categorie, toelaten tot uitvoering over te gaan in de staat der tweede categorie, mits inachtneming der individuele rechten der schuldeisers wonende in de staat der tweede categorie.

Een laatste moeilijkheid doet zich voor, indien een vennootschap haar hoofdzetel en haar bijhuizen heeft in verschillende landen. Het kan zich voordoen dat een bijhuis in faling verkeert, terwijl de hoofdzetel, gevestigd in een ander land, steeds solvabel is. De hoofdzetel kan altijd vervolgd worden in betaling, vermits de juridische persoonlijkheid dezelfde is, al ware het dan nog dat de faling ervan niet mag open verklaard worden.

De Britse afdeling heeft ook ter gelegenheid van menigvuldige besprekingen gehouden te Londen, een volledig ontwerp van internationaal verdrag opgesteld, onder het voorzitterschap van de heer *Walter Raeburn M.A. LL. M.*, een der raadsleden van Hare Majesteit de Koningin. Dit ontwerp bestaat uit 58 artikelen.

Het project, in practische geest opgevat, begint met de organisatie van een internationaal rechtbank voor falingen en voorziet dat een handelaar door deze rechtbank als internationaal onvermogen persoon kan verklaard worden met verbod in een der contracterende landen nog zaken te drijven, vooraleer zijn schulden vereffend zijn. De internationale invereffeningstelling wordt dan ook bevolen. Deze procedure wordt geleid met raadpleging der schuldeisers. Deze vorderingen houden dan ook rekening met de internationale verdragen betreffende aangenomen wissels, chèques en andere. De rang der schuldeisers wordt bepaald alsook de voorrangen.

De rechten der vereffenaars eventueel waarborgen en panden te eisen, worden onder meer ook voorzien en nauwkeurig bepaald.

Zulke merkwaardige juridische constructie zal in de toekomst zeker in voege moeten gesteld worden, vermits, door het feit der uitbreiding van de internationale economische betrekkingen, dank zij de vlugge verbindingen tussen alle landen der wereld en de ondernemingsgeest der handelaars, de belangen der schuldeisers dienen beschermd te worden.

* * *

Een laatste punt van de dagorde betrof de *familiebetrekkingen*.

Mr Marcel Kraemer-Bach, advocaat bij het Hof van Parijs, bracht verslag uit over de verplichtingen tot onderhoudsgeld in het internationaal recht. Wij herinneren dat de Conferenties van Praag, Brussel en Kopenhagen de wens hadden uitgedrukt dat de gerechtelijke bijstand zeer breed aan de buitenlanders zou worden verleend, dat de « *cautio judicatum solvi* » zou worden afgeschaft, dat de rogatoire commissies zouden vergemakkelijkt worden en dat de procedure op duidelijke wijze zou worden geunificeerd.

De tussenkomst der afgevaardigden van I. L. A. bij de hogere instanties zijn vruchtbaar geweest. De secretaris-generaal van de U. N. O. heeft verklaard dat het sluiten ener internationale overeenkomst aan menselijke en dringende noodwendigheden zou beantwoorden.

De Verenigde Naties hebben een comité van 7 experts benoemd ten einde zulk verslag op te stellen. Vergaderd te Genève in Augustus 1952, onder het voorzitterschap van de diep betreunde *Prof. Meyers*, van Leiden, en met de heer *Matteucci*, als secretaris, heeft het twee verdragen voorbereid. *Mr. M. Kraemer-Bach* stelde een zeer belangrijc arrest van het Hof van Cassatie van Frankrijk in het licht in zake exequatur. Het werd geveld op 17 April 1953 in zake Rivière. (6) Het Hof neemt aan dat in het begrip van de woonst, de oplossingen van internationaal recht te vinden zijn. Zo is het dat de plaats waar het huwelijk werd ingezegend, de wet aanduidt die het huwelijk beheerst.

Het Hof van Verbreking van België integendeel, in het arrest van 16 Maart 1952 op advies van de heer procureur-generaal Hayoit de Termicourt, besliste dat de echtscheiding slechts mogelijk was als de persoonlijke wet der twee echtelieden haar toeliet.

Het begrip der wet van de plaats van het huwelijk is eensluidend met de zienswijze van I. L. A. tijdens de Conferentie van Praag uitgedrukt.

Reeds menige internationale verdragen kwamen tot stand. Het belangrijkste is dit van Oslo in 1931, gesloten tussen Denemarken, Finland, IJsland, Noorwegen en Zweden.

Herinneren wij ook aan het tractaat tussen Frankrijk-Zwitserland 1869; het Franco-Belgisch tractaat van 1899 en het Franco-Italiaans verdrag van 1930. In dit laatste worden de voorlopige maatregelen voorzien.

De Britse wetgeving is ten gebuik van de Commonwealth, met zijn Maintenance Order Acts van 1930 en 1950, maar betreffende het exequatur kent men de «Foreign Judgments Reciprocal Enforcement act» van 1933.

Er is, zoals men ziet, op dit gebied ook nog veel te doen en het ware te wensen dat door een algemene overeenkomst tussen beschaafde landen men zou kunnen voorkomen dat echtgenoten, kinderen of ouders in een land in nood zouden achtergelaten worden, dan wanneer de debiteur van alimentatie vlucht naar een ander land om aan de vervulling zijner plichten te ontsnappen.

De Conferentie van Edinburg heeft zich aangesloten bij de projecten van het verdrag der experts van de U.N.O., maar drukt erop dat in deze conventie er zou worden voorzien dat een vonnis of een bevel, betaling van onderhoudsgeld bevelende, wederkerig in alle contracterende landen zou kunnen worden uitgevoerd.

De leden van I. L. A. zullen in hun respectieve

landen stappen aanwenden opdat de regering de toetreding tot het Internationaal Verdrag van de U. N. O. zou verhaasten.

* * *

Uit de bovenstaande uiteenzettingen blijkt dat er heel wat te doen valt om op het internationaal plan unificatie of zelfs maar afzonderlijke verdragen te bekomen. De openingsrede van *Mr Harvey Moore*, waarvan wij hierboven het doel lieten kennen, werpt een nieuw licht op zulke mogelijkheden.

Ook heeft de Conferentie van I. L. A. te Edinburg in haar slotzitting beslist dat een comité zal worden gelast een plan van coördinatie en samenwerking op te stellen tussen de I. L. A. en de andere verenigingen en instellingen die naar hetzelfde doel streven. Alzo zal men tenminste de krachten niet verspreiden en ook nog zal men nutteloze en tijdrovende dubbele gebruiken te keer gaan.

Charles BOELENs,
Oud-Stafhouder.

(1) *Alexandrowicz*, C. H.: International Economic Organisations 1952. - *Domke*, Martin: Arbitration, 1952 Annual Survey of American law, p. 745, On the Enforcement abroad of American Arbitration Awards from: Commercial Arbitration, Symposium published by Dukz University School of law (1952). - *Ferlin*, Wolfram: Die Rechtsgleichheit der Ausländer in der Schweiz (Abhandlungen zum Schweizer Recht, 298°, 1952). - *Friedman*, S.: Expropriation in International Law, London 1953. - *de Nova*, Rodolfo: Völkerrechtliche Betrachtungen über Konfiskation und Enteignung, 52 Friedens-Warte (1954), p. 116. - *Scheuner*, Ulrich: Zweiseitige Handelsverträge und multilaterale Handelsvereinbarungen, 52 Friedens-Warte (1954), p. 97. - *Schwarzenberger*, Georg: The Protection of British Property abroad 5 Current Legal Problems (1952), p. 295. - *Schwarzenberger*, Georg: The Province and Standards of International Economic Law, 2 Intern. Law Quarterly (1948), p. 402. - *Seidl-Hohenveldern*, Ignaz: Internationales Konfiskations- und Enteignungsrecht 1952. - *Stoedter*, Rudolf: Völkerrecht und Weltwirtschaft, 13 Zeitschr. f. ausländisches öffentl. Recht und Völkerrecht (1950), p. 67.

(2) Rechtskundig Weekblad, 14^e Jaargang, n° 6, 22 October 1950. - Rechtskundig Weekblad, 16^e Jaargang, n° 4, 12 October 1952.

(3) De tekst van de motie die op 18 Augustus 1952 door de Luzern Conferentie werd aangenomen, is gepubliceerd in 12 Revista Peruana de Derecho Internacional (bl. 244-246, September-December 1952). - Zie ook Mouton M. W.: The Continental Shelf en De Azcarraza y de Bustamante J. L. La Plataforma Submarina en Aramburn y Mendraca A.A. Character and Scape of the Rights Declared and Practices over the Continental Sea and Shelf. - American Journal of Intern. Law, p.p. 120-123, January 1953.

(4) Zie Fowler, «Some problems of Water Distribution between East and West», 15 Geographic Review 583 (1950); «The Indus System», The Times of India, 12 September 1951.

(5) Zie de London Times, 30 August 1951; Ionides in 162 Engineering 241; Lowdermilk, in 7 The Land 563 (1948-9); 4 Proceedings of the UN Scientific Conference on Conservation of Resources 148 (1951); 11 United Nations Bulletin 311.

(6) G.P. 1953.2.136 Revue de Droit International privé 1953 pg. 412 en nota Battifol.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 22 Maart 1954.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Van Beirs.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs. Van Leynseele en Van Rijn.

Sociaal recht. — Bestaanszekerheid arbeiders kolenhandel Antwerpen. — Art. 2 wet van 28 Juli 1953 heeft terugwerkende kracht.

Artikel 2 der wet van 28 Juli 1953 heeft terugwerkende kracht en kent aan de daarin bedoelde koninklijke besluiten bindende kracht toe, te rekenen van de dag van hun inwerkingtreding.

Fonds voor bestaanszekerheid voor de kolenarbeiders van Antwerpen en omliggende b.p. t/ Stoop.

Gelet op het bestreden arrest, gewezen op 28 Mei 1953 door het Hof van Beroep te Gent, uitspraak doende ingevolge de verwijzing der zaak, bevolen bij arrest van dit Hof van 2 Mei 1950;

Over het enig middel : schending van de artikelen 2 en 3 der wet van 28 Juli 1953, betreffende de fondsen voor bestaanszekerheid, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9 en 10 van het Regentsbesluit van 9 September 1947, genomen in uitvoering van het Wetsbesluit van 9 Juni 1945 en van de artikelen 1, 2, 3, 12, 16, 20 van dat Wetsbesluit,

doordat het bestreden arrest verweerder vrijgesproken heeft en zich dan ook onbevoegd heeft verklaard om uitspraak te doen aangaande de vordering van eiser, strekkende tot veroordeling van verweerder in zijn hoedanigheid van bedrijfshoofd tot de stortingen, die aan eiser zijn verschuldigd krachtens het Regentsbesluit van 9 September 1947, om de reden dat het Paritair Comité — opgericht bij ministerieel besluit van 16 Juni 1938 —, dat de beslissingen had genomen, die goedgekeurd werden bij voormeld besluit van 9 September 1947, — niet opgericht was, zoals vereist bij alinea 2 van artikel 1 van het Wetsbesluit van 9 Juni 1945, dit is : op verzoek van een Nationaal Comité of van een vertegenwoordigend organisme, zodat dit Regentsbesluit van 9 September 1947 door het Hof niet kon worden toegepast,

zulks terwijl artikel 2 der wet van 28 Juli 1953, die terugwerkende kracht heeft, volledige uitwerking geeft (met ingang van de datum, die erin wordt bepaald) aan de koninklijke besluiten, waarbij bindende kracht wordt gegeven aan de door de paritaire comité's genomen beslissingen, betreffende de oprichting en de werking van de Fondsen, welke dat artikel vernoemt, en waaronder zich bevindt, sub 4°, het eisende Fonds :

Overwegende dat aanlegger, burgerlijke partij, zijn eis deed steunen op het aan verweerder ten laste gelegde : bij inbreuk op de artikelen 16 en 21 van het Wetsbesluit van 9 Juni 1945 en het ter uitvoering daarvan genomen besluit van de Regent van 9 September 1947, betreffende de bestaanszekerheid van de arbeiders van de kolenhandel van Antwerpen en omliggende, als bedrijfshoofd verzuimd te hebben de vereiste stortingen te doen;

Dat bij bevestiging van het bestreden vonnis de rechter in hoger beroep zich onbevoegd heeft verklaard om uitspraak te doen over de eis van de burger-

lijke partij om de enige reden dat « het besluit van de Regent van 9 September 1947, waarbij op grond van artikel 12 van het Wetsbesluit van 9 Juni 1945 de beslissing, op 8 October 1946 genomen door het paritair comité van de kolenhandel van Antwerpen en omliggende, bindend wordt verklaard, ongeldig is » en daar « de overtreding der voorschriften van een ongeldig besluit geen misdrijf kan uitmaken »;

Overwegende dat het middel van de voorziening, welk staande houdt dat het besluit van de Regent van 9 September 1947 bindende kracht heeft, in strijd met de bewering van de memorie van antwoord, terecht de schending inroep van deze reglementaire bepaling;

Overwegende dat artikel 2 der wet van 28 Juli 1953 luidt : « hebben volledige uitwerking, met ingang van de datum die er werd bepaald, de koninklijke besluiten, waarbij bindende kracht wordt gegeven aan de beslissing, genomen door het paritair comité omtrent de oprichting en de werking van het Fonds van bestaanszekerheid van de arbeiders van de kolenhandel van Antwerpen en omliggende »;

Dat dergelijke bepaling terugwerkende kracht heeft en de daarin bedoelde koninklijke besluiten bindende kracht toekent, te rekenen van de dag af van hun inwerkingtreding;

Overwegende weliswaar dat, naar luid van de laatste alinea van artikel 2 der wet van 28 Juli 1953, aan de hierboven vermelde koninklijke besluiten bindende kracht slechts toegekend wordt wat de verplichtingen betreft « voor zover zij opgelegd werden aan de in het paritair comité vertegenwoordigde beroepscategorieën » en dat, zoals de memorie van antwoord erop wijst, het bestreden arrest de vraag niet oplost of verweerder tot een van deze beroepscategorieën behoort;

Maar overwegende dat, gegrond op de verkeerde beschouwing dat het koninklijk besluit van 9 September 1947 voor het geheel zonder bindende kracht is, het beschikkend deel van het arrest niet wettelijk gerechtvaardigd is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Beveelt dat melding van dit cassatie-arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 22 Maart 1954.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Belpaire.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaat : Mr Van Rijn.

Valsheid in geschriften. — Voor de toepassing van art. 196 W.v.S. wordt niet vereist dat het vervalste geschrift een titel oplevert. — Aangifte van schade aan verzekeraar.

Voor de toepassing van art. 196 B.W. wordt geenszins vereist dat het van valsheid betichte geschrift een titel oplevert; het is voldoende dat dit geschrift in zekere mate het bewijs kan opleveren van het daarin vermelde feit.

De aangifte van de schade aan de verzekeraar wordt bij art. 17 van de wet van 11 Juni 1874 aan de verzekerde opgelegd; die bepaling belast dus deze met de vaststelling van de schade. De aangifte is derhalve een akte, welke tot doel heeft de geleden schade en dienvolgens de werkelijkheid van het schadegeval vast te stellen. Aan die aangifte kan een feitelijk vermoeden van waarheid zijn gehecht, zodat zij in zekere mate het bewijs kan opleveren van het verklaarde feit.

De Geyter Remi t/ N.V. British Continental Office b.p.

Gelet op het bestreden arrest, op 23 October 1953 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

I. Voor zover de voorziening is gericht tegen de over de strafvordering gewezen beslissing:

Over het enig middel: schending van artikel 196 van het Wetboek van Strafrecht, meer bepaald in zijn laatste lid, en van artikel 97 der Grondwet,

doordat het bestreden arrest, vaststellend dat eiser in verbreking de datum en de plaats van het ongeval in een formulier voor aangifte van een ongeval vervalst had en dit aan de verzekeringsmaatschappij had opgestuurd, hem veroordeelt op grond van artikel 196 voornoemd om reden dat het stuk « formulier voor aangifte van een ongeval » ter griffie neergelegd, een handelsgeschrift is, dat noodzakelijkerwijze deel uitmaakt van de conventionele procedure nodig om tot uitbetaling van schadevergoeding te geraken; dat dit stuk en namelijk de verklaringen nopens de datum en de plaats van het ongeval van aard zijn om een zekere bewijskracht te hebben tegenover alle of zekere der betrokken partijen, al was het maar om vast te stellen of de verzekeraar al dan niet gerechtigd zou zijn om het verval wegens bij voorbeeld te laat ingediend schadegeval in te roepen tegen de verzekerde; dat voor de toepasselijkheid van de bepaling, bevat in het laatste lid van artikel 196 van het Wetboek van Strafrecht volstaat dat de toegevoegde of vervalste verklaring in gelijk welke mate een titel uitmaakt, van aard om als bewijs te gelden voor of tegen iemand »,

zulks terwijl 1°) het vervalsen van verklaringen of feiten op grond van artikel 196 voornoemd slechts strafbaar is, wanneer het verklaringen of feiten betreft, die deze akten tot doel hebben op te nemen en vast te stellen, zodanig dat de akte in zekere mate het bewijs der verklaringen levert en uit dien hoofde een titel voor de partij uitmaakt,

2°) het betwiste formulier van aangifte van een ongeval, dat een valse datum en plaats bevatte, geenszins van aard is op zich zelf het bewijs te leveren van de valse verklaringen, noch van aard was de verzekeraar, aan wie het gericht was, in enige mate te binden ten opzichte van welke verklaring ook die het bevat, terwijl hij trouwens het recht en de plicht had de verklaringen na te gaan; en het feit dat bedoelde aangifte, eenvoudige verklaring van ongeval, gebeurlijk zou kunnen beschouwd worden als vermoeden van de mens, en alzo gebeurlijk in enige mate een bewijs zou kunnen uitmaken, geenszins aan die verklaring het karakter van een titel verleent en noch de wet, noch de overeenkomst van partijen enige bewijskracht gehecht hadden aan de litigieuze aangifte van het ongeval,

doordat het bestreden arrest, oordelend dat bedoeld formulier van aangifte in zekere mate van aard was de verzekeraar nopens het gebeurlijke te late kennis-

geven en plaats en datum van ongeval te binden, zulks terwijl aangifte van ongeval in geen mate de verzekeraar kan binden en derhalve geen titel uitmaakt, maar enkel de conventionele procedure begint, en tenminste zonder vast te stellen dat de wet of partijen enige bewijskracht aan de betwiste verklaring zouden gehecht hebben, aldus de in het middel aangehaalde wetsbepalingen geschonden heeft:

Overwegende dat het bestreden arrest als valsheid in geschriften door vervalsing van feiten beschouwt het door de verzekerde in een aangifte van schadegeval aan de verzekeraar valselijk vermelden van dag, plaats en uur van dit ongeval;

Overwegende dat bij de artikelen 193 en 196 van het Wetboek van Strafrecht strafbaar wordt gesteld de met bedrieglijke opzet of met het oogmerk om te schaden gepleegde valsheid o.m. in handels-, bank- of private geschriften door toevoeging of vervalsing van bedingen, van verklaringen of van feiten, welke die akten tot doel hadden op te nemen en vast te stellen;

Overwegende dat voor de toepassing van gemeld artikel 196 geenszins wordt vereist dat het van valsheid betichte geschrift een titel zou uitmaken;

dat het volstaat dat dit geschrift in een zekere mate het bewijs opleveren kan van het daarin vastgestelde of verklaarde feit;

Overwegende dat de aangifte van de schade aan de verzekeraar door artikel 17 van de wet van 11 Juni 1874 aan de verzekerde wordt opgelegd en deze aldus heeft gelast die schade vast te stellen;

dat derhalve die aangifte een akte is, welke tot doel heeft de geleden schade en dienvolgens de werkelijkheid van het schadegeval, op te nemen en vast te stellen;

Overwegende dat aan die aangifte een feitelijk vermoeden van waarheid kan zijn gehecht en zij dus in zekere mate het bewijs opleveren kan van het vastgestelde of verklaarde feit;

Waaruit volgt dat het middel naar recht faalt;

En overwegende voor het overige dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en de beslissing overeenkomstig de wet is;

II. Voor zover de voorziening is gericht tegen de over de vordering van de burgerlijke partij gewezen beslissing;

Overwegende dat bij bevestiging van het beroepen vonnis het arrest aan de burgerlijke partij akte er van verleent, dat zij verklaart niet meer te verschijnen, daar de burgerlijke belangen geregeld werden, en het dienvolgens die partij in de door haar gemaakte kosten verwijst;

Overwegende dat, bij gebrek aan belang, de voorziening niet ontvankelijk is;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

VLAAMSE JURISTEN

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 31 Maart 1954.

Voorzitter : M. Vranckx.
 Verslaggevers : MM. Mast en Buch.
 Auditoraat : M. Van Assche.

- I Gemeentepersoneel. — Adjunct Politiecommissaris.
 — Benoeming (1).
 II Talen in bestuurszaken. — Eentalige gemeenten (1).
 III Gemeenten. — Voogdij over de gemeenteverhe-
 den. — Goedkeuring (1).
 IV Raad van State. — Geschil nietigverklaring. —
 Akte vatbaar voor beroep. — Niet definitieve be-
 slissing (2).

1. *Met het oordeel dat, blijkens het op een examen over de kennis van de taal der streek afgegeven proefwerk, de belanghebbende geen grondige kennis van die taal bezit, is de gouverneur, verzocht goedkeuring te hechten aan de benoeming van een adjunct-politiecommissaris, binnen de grenzen van zijn appreciatiebevoegdheid gebleven. Naar de uitslag van de mondelinge ondervraging hoefde hij niet eens te informeren wanneer het schriftelijk examen geen twijfel liet bestaan.*

2. *Niet ontvankelijk is het beroep tegen een ter goedkeuring voorgelegde beslissing, die is ingediend alvorens aan de beslissing goedkeuring was gehecht, zelfs wanneer deze in de loop van het geding werd goedgekeurd.*

Vastesaegeer t/ Gouverneur der provincie Brabant
 en Stad Halle.

Gezien het verzoekschrift d.d. 12 Januari 1952;

Overwegende dat het beroep strekt :

1° tot de vernietiging van de aan verzoeker op 16 November 1951 betekende beslissing d.d. 25 October 1951 van de gouverneur der provincie Brabant, waarbij de benoeming van verzoeker tot adjunct-commissaris van politie der stad Halle niet wordt goedgekeurd;

2° tot de vernietiging van de beslissing d.d. 13 December 1951 van de gemeenteraad van Halle, waarbij Vermeir K. tot adjunct-commissaris van politie wordt benoemd;

Overwegende dat de gemeenteraad van Halle, bij beslissing d.d. 11 October 1951, verzoeker tot adjunct-commissaris van politie benoemde; dat verzoeker na zijn benoeming werd onderworpen aan een examen waaruit moest blijken dat hij vertrouwd was met de taal van de streek; dat dit examen werd afgenomen door de burgemeester, bijgestaan door een hoofdonderwijzer; dat het dossier betreffende deze benoeming de volgende verklaring bevatte : « Wij, ondergetekende, Burgemeester der stad Halle, bevestigen dat wij op 15 October 1951, bijgestaan door de heer Vanderstraeten Emile, hoofdonderwijzer der gemeenteschool n° 1, het examen hebben afgenomen om na te gaan of de heer Vastesaegeer Marcel met de Vlaamse taal vertrouwd is. De uitslag van dit onderzoek was bevestigend »; dat op 25 October 1951 de gouverneur der provincie Brabant besliste de benoeming niet goed te keuren; dat deze weigering o.a. steunde op de considerans : « ... dat het examen bestond in de vertaling van een bericht uit een Franstalig dagblad; ... dat het geleverd werk van de heer Vastesaegeer M., gevoegd bij het dossier, geen blijk geeft van een grondige kennis van de Nederlandse taal en dat belanghebbende bij-

gevolg niet beantwoordt aan de vereisten van art. 9, § 1, der wet van 28 Juni 1932 en aan de beschikkingen van het koninklijk besluit van 6 Maart 1935 om de betrekking van adjunct-politiecommissaris in een eentalig Vlaamse gemeente, zoals Halle, uit te oefenen »; dat ten slotte op 13 December 1951 de gemeenteraad een ander kandidaat, Vermeir K., benoemde en de gouverneur op 22 Januari 1952 deze beslissing goedkeurde;

Overwegende, wat de sub 1° bestreden beslissing betreft, dat verzoeker als enig middel inroept dat « bij het overmaken van het dossier aan de heer gouverneur der provincie Brabant, de stad Halle enkel melding maakte, als examen, van een vertaling, niet-tegenstaande er tevens een mondelinge ondervraging over de spraakkunst en een gesprek in de Nederlandse taal plaats vonden »; dat dit middel niet kan weerhouden worden; dat inderdaad de beoordeling van de schriftelijke proef kan volstaan om de gouverneur in staat te stellen te oordelen dat verzoeker geen grondige kennis der Nederlandse taal had; dat niet blijkt dat, bij deze beoordeling, de gouverneur zou getreden zijn buiten de perken van het appreciatierecht, dat hem is opgedragen als tutelaire overheid belast met de goedkeuring der benoeming van adjunct-commissaris van politie bij artikel 125 der gemeentewet;

Overwegende, wat de sub 2° bestreden beslissing betreft, dat het beroep voorbarig werd ingesteld, daar op dit ogenblik de bestreden beslissing der gemeente nog niet werd goedgekeurd door de gouverneur der provincie Brabant; dat het derhalve niet ontvankelijk is,

Besluit :

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van verzoeker.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

9e Kamer. — 20 Juli 1954.

Voorzitter : M. Eyben.

Raadsheren : M.M. Malgaud en Michielsens.

Advocaat-Generaal : M. Strijckmans.

Advocaten : Mrs Van Alsenoy, Truyen en Elebaers.

1. **Burgerlijke Rechtsvordering. — Tussenvonnis. — Niet-ontvankelijkheid van tegenberoep wegens afstand van het recht om dit in te stellen.**

2. **Aansprakelijkheid van de eigenaar van een gebouw krachtens art. 1386 B.W. — «Verval» in de zin van dit artikel. — Gedeelde aansprakelijkheid van eigenaar en slachtoffer wegens schuld van dit laatste.**

1. *Het vonnis, waarbij een deskundig onderzoek wordt bevolen ten einde vast te stellen of een balkon behept is met een gebrek in de bouw en of het slachtoffer zich er geen rekenschap van kon geven, dat het gevaarlijk was in de gegeven omstandigheden tegen de balustrade te leunen, en dat te kennen geeft, zowel in de redengeving als in het beschikkend gedeelte, dat verzuim van onderhoud of gebrek in de bouw aan de eigenaar van het gebouw kan verweten worden en eventueel schuld van de kant van het slachtoffer bestond, laat de mogelijke afloop van het geding vooruitzien en is derhalve niet een voorbereidend vonnis doch een tussenvonnis.*

Een tegenberoep is niet ontvankelijk, indien de gedaagde in beroep afstand heeft gedaan van zijn

recht om tegenberoep in te stellen, bij voorbeeld doordat hij, zoals in het onderhavig geval, in zijn eerste conclusies besloten heeft tot bevestiging van het bestreden vonnis, zonder enig voorbehoud te maken.

2. « Verval » in de zin van art. 1386 B.W. betekent de gehele of gedeeltelijke instorting van een gebouw; dit begrip vereist ten minste het vallen van materialen van gewichtige aard.

Indien het « verval » het gevolg is van verzuim van onderhoud of van gebrek in de bouw, is de eigenaar krachtens wettelijk vermoeden van rechtswege aansprakelijk; dit wettelijk vermoeden kan slechts worden omvergeworpen door het bewijs van overmacht of van schuld van het slachtoffer.

Bij aanwezigheid van schuld van het slachtoffer is er gedeelde aansprakelijkheid van de eigenaar en van het slachtoffer.

Keiser-De Swerts en cs. t. Vandecan-Torfs en Gemeenschappelijke verzekeringskas van Bouwwerk, Handel en Nijverheid t/ Vandecan-Torfs.

Gezien in behoorlijke vorm aan het Hof voorgelegd het vonnis waartegen beroep, op 13 Juli 1953 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, alsmede de twee akten van beroep de dato 8 September 1953;

Overwegende dat de beroepen binnen de wettelijke tijd en de wettelijke vorm zijn ingesteld;

Dat de zaken n° 24.536 en 24.537 verknocht zijn en dienen te worden samengevoegd;

Overwegende dat de eis, ten verzoeken van consoorten De Swerts, thans appellanten, bij exploit van 17 Juni 1952 ingeleid, strekt tot betaling van sommen tot een totaal bedrag van 516.441,36 frank als vergoedingen van schade ten gevolge van het ongeval, waarbij De Swerts Alfons, rechtsvoorganger van eisers, de dood vond doordat hij is gevallen van het balkon van het huis van geïntimeerde Vandecan;

Overwegende dat de eis, ten verzoeken van de Gemeenschappelijke Verzekeringskas van Bouwwerk, Handel en Nijverheid, thans appellante, bij exploit van 7 Augustus 1952 ingeleid, strekt tot betaling van sommen tot een totaal bedrag van 246.687,70 frank, die zij uitbetaald heeft in hoedanigheid van verzekeraar tegen arbeidsongevallen ten bate van de weduwe van voornoemde De Swerts Alfons, ten gevolge van het bovenvermeld ongeval, waarvoor de aansprakelijkheid ten laste van geïntimeerde Vandecan gelegd wordt;

Over de ontvankelijkheid van het hoger beroep :

Overwegende dat geïntimeerde de niet-ontvankelijkheid van beide beroepen opwerpt op grond dat het bestreden vonnis een voorbereidend vonnis zou zijn en geen tussenvonnis;

Dat deze exceptie als niet gegrond voorkomt; dat inderdaad het vonnis een deskundig onderzoek beveelt, namelijk met het doel te bepalen of het balkon met een gebrek (vice) behept was en of het slachtoffer er zich geen rekenschap kon van geven, dat het gevaarlijk was in de aangehaalde omstandigheden tegen de balustrade aan te leunen;

Dat zowel in de redengeving als in zijn beschikkend gedeelte het vonnis te kennen geeft dat een gemis van onderhoud of een constructiefout aan geïntimeerde kan verweten worden en eventueel een fout ten laste van het slachtoffer zou kunnen gelegd worden; dat dus de beslissing de afloop van het geding doet vooruitzien en het vonnis als een tussenvonnis dient beschouwd te worden;

Over de ontvankelijkheid van het incidenteel beroep :

Overwegende dat door eerste appellanten de ontvankelijkheid van het tegenberoep wordt betwist, beroep dat geïntimeerde tot de bevestiging van het bestreden vonnis zonder enig voorbehoud heeft besloten; dat, waar geïntimeerde het recht om tegenberoep in te stellen in elke stand van het geding heeft krachtens artikel 443 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, hij nochtans niet dient te worden toegelaten dit recht uit te oefenen nadat hij daarvan afstand heeft gedaan;

Overwegende dat het feit te besluiten tot de bevestiging van het vonnis zonder uitzondering of voorbehoud, feitelijk de afstand bevat van het recht om tegenberoep in te stellen tegen een of ander onderdeel van het vonnis; (R.P.D.B. V° Appel en mat. Civ. et Comm. n° 415). (Garsonnet, Tome VI, par. 2136, p. 102; Appel Gand 25 nov. 1891, Pas. 1892, II, 118);

Overwegende dat het tegenberoep onontvankelijk dient verklaard te worden;

Ten gronde :

Overwegende dat op 22 April 1952 rond 13,30 uur De Swerts Alfons, schildersgast in dienst van de genaamde De Groof, zich op het balkon op de eerste verdieping van het huis van geïntimeerde bevond en bezig was een met koorden gevulde mand op te trekken van het voetpad; dat, toen de man ongeveer ter hoogte van de balkonvloer was en hij voorover boog om ze te grijpen, de steenbalustrade begaf met het gevolg, dat het slachtoffer op het voetpad neerstortte; dat De Swerts twee uur nadien overleed ten gevolge van een schedelbreuk;

Overwegende dat uit de bevindingen door de gerechtelijke politie op de dag zelf gedaan blijkt;

— dat de bovenste arduinenbalk, welke grotendeels is neergestort, vóór het ongeval doorgebroken was; dat het breukvlak oud was van uitzicht en langs de randen ervan « plamuur » voorkomt, waaruit blijkt dat de breuk vóór het ongeval opgestopt werd en dus zichtbaar moet geweest zijn;

— dat de balustrade geschilderd was met vers aangebrachte verf zoals ook een gedeelte van de pilasters en van de hoekzuilen;

— dat de bestanddelen of stukken van de balustrade niet ingeankerd met ijzeren krammen, doch slechts verbonden waren door middel van inkepingen waarvan de voegen het recent plaatsen van « plamuur » vertoonden;

Overwegende dat uit deze duidelijke en bepaalde gegevens blijkt :

— dat de breuk van de arduinen balk een gemis aan onderhoud uitwijst;

— dat het nagaan of constructiefouten al dan niet gepleegd waren overbodig is, vermits het gemis van onderhoud de verantwoordelijkheid van geïntimeerde ten gevolge heeft;

— dat dit gemis van onderhoud als de oorzaak voorkomt van het verval (ruïne) van de leuning van het balkon;

— dat dit verval zich slechts voordeed, toen het slachtoffer over de leuning boog om een zware mand te grijpen;

Overwegende dat het verval in de zin van artikel 1386 B.W. wordt bepaald : « de instorting van het geheel of een deel van een gebouw »; dat dit begrip ten minste het vallen vereist van materialen, dat een

karakter van belangrijkheid vertoont (R.P.D.B. V° Responsabilité n° 988);

Overwegende dat, zodra het verval het gevolg is van een gemis van onderhoud (of constructiefout) de verantwoordelijkheid van de eigenaar van het gebouw van rechtswege bestaat; dat dit wettelijk vermoeden slechts door het bewijs der overmacht of van de schuld van het slachtoffer kan omvergeworpen worden (Cas-sat. 8 Mei 1924, Pas. 1924, I, 328);

Overwegende dat het slachtoffer, hetwelk ten minste de bedoelde breuk had gezien, vermits daaraan sporen van verse «plamuur» voorkwamen, had moeten ge-waar worden dat het gevaarlijk was te leunen over dergelijke balustrade, vooral om een zware mand te hijsen; dat in plaats van de eigenaar of de schilders-baas te verwittigen het slachtoffer een ernstige onvoorzichtigheid begaan heeft;

Overwegende dat in de zo omschreven omstandig-heden der zaak de verantwoordelijkheid van het onge-val dient verdeeld te worden in de verhouding van de helft ten laste van geïntimeerde en de helft ten laste van het slachtoffer;

Overwegende dat de zaak in staat is een definitieve beslissing te krijgen; dat er grond is tot evocatie;

Over de schadevergoedingen :

Wat betreft appellante Gemeenschappelijke Verze-keringskas;

Overwegende dat het bedrag van de door deze appel-lante uitbetaalde sommen overeenkomstig de wet op arbeidsongevallen niet kan betwist worden; dat gein-timeerde slechts gehouden is in de mate van zijn hierboven bepaalde aansprakelijkheid;

Wat betreft appellanten Consoorten De Swerts;

Overwegende dat de wegens materiële schade geëiste sommen overdreven voorkomen; dat de Consoorten De Swerts de vermoedelijke leeftijdsduur, waarop hun berekening steunt, niet opgeven;

Overwegende dat het slachtoffer, die op 13 Juli 1892 geboren is, 59 jaren en 9 maanden oud was op 22 April 1952, datum van het ongeval; dat de tijd, gedurende welke het slachtoffer bij machte zou geweest zijn nog werk tegen loon te verrichten, op tien jaren kan geschat worden;

Dat het basisloon bedraagt 66.058 frank; dat, reke-ning houdend met het feit dat twee kinderen van het gezin deel uitmaakten, het onderhoud van het slacht-offer op 35 % dient bepaald te worden;

Dat met een kapitalisatie-intrest van 4,5 % de bere-kening luidt als volgt :

$$66.058 \times 7,91271 \times (65 : 100) = 339.753,57 \text{ frank;}$$

Dat onder aftrek van het kapitaal, vastgesteld in het arbeidsongeval, dit bedrag herleid wordt tot :

$$339.753,57 - 241.258,30 = 98.495,27 \text{ frank, waarvan de helft door geïntimeerde verschuldigd is, zijnde 49.247,63 frank;}$$

Overwegende dat de vergoeding wegens morele schade naar billijkheid dient te worden bepaald op 80.000 frank voor de weduwe en op 40.000 frank voor ieder der twee kinderen; dat deze sommen tot de helft moeten verminderd worden;

Overwegende, wat betreft de begrafeniskosten, dat eerste appellante uitgaven in rekening brengt, die vreemd zijn aan de degelijke begrafenis van het slacht-offer zelve, dat immers, wat de overledene zelf aangaat, het ongeval aanleiding gaf tot een vervroegde uitgave van de toch steeds noodzakelijke begrafeniskosten; dat dus de geëiste sommen niet dienen te worden gelegd ten laste van geïntimeerde, behoudens een ex aequo et bono geschatte vergoeding van 3.000 frank;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Alle andere besluiten verwerpende;

De zaken n° 24.536 en 24.537 als verknocht samen-voegende; ontvangt de hoofdberoepen;

Verklaart het tegenberoep niet ontvankelijk; doet het bestreden vonnis te niet, en de zaak tot zich trekkende;

Zegt dat de verantwoordelijkheid voor het ongeval bij helften zal verdeeld worden tussen geïntimeerde en het slachtoffer;

Dienvolgens veroordeelt geïntimeerde aan de weduwe De Swerts Alfons te betalen als schadevergoedingen om de hierboven vermelde redenen de sommen van 49.247,63 frank en 40.000 frank;

aan De Swerts Jozef de som van 20.000 frank;

aan De Swerts Paulina de som van 20.000 frank;

aan deze drie appellanten te zamen de som van 3.000 frank;

Veroordeelt geïntimeerde aan de Gemeenschappelijke Verzekeringkas te betalen een som van 120.629,50 fr., om bovenvermelde redenen;

al deze bedragen verhoogd met de vergoedende interesten vanaf het ongeval en de gerechtelijke interesten;

Veroordeelt geïntimeerde tot de helft der kosten van beide aanleggen en alle partijen, die hoger beroep hebben ingesteld, tot de andere helft.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 4 Februari 1954.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Veroughstraete en Van Hove

Eerste advocaat-generaal : Mr Vermeulen.

Advocaten : Mrs Misseleyn, De Graeve en Haus.

Vennootschap. — P.V.B.A. opgericht tussen twee echt-genoten en een door een hunner vertegenwoordig-de onbekwame. — Vennootschap geldig, doch hoofdelijke aansprakelijkheid van de echtgenoten voor de verbintenissen, die door de vennootschap zijn aangegaan vóór het bekwaam worden van de onbekwame. — Faillissement van de P.V.B.A. — Rechten van de curator tegen de echtgenoten-ven-noten. — Beperkende uitlegging van de woorden «vonnissen gewezen in zake faillissement» in art. 465 Fw. — Toepasselijkheid van art. 119 lid 3 van de wetten op de vennootschappen, ook indien slechts één vennoot onbekwaam is. — Aansprake-lijkheid van de bij de akte van oprichting optre-dende notaris.

Artikel 119, lid 3, van de Wetten op de Vennoot-schappen bedoelt niet de onbekwamen te bescher-men, doch de noodzakelijke onafhankelijkheid jegens elkander van de vennoten te verzekeren, zoals dit ook het geval is bij de vennootschap tussen echt-genoten.

Voor zover zij niet indruist tegen de wetsbepalin-gen, die de overeenkomsten tussen echtgenoten of de macht van de man betreffen, is de personen-vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, die in strijd met voormelde wetsbepaling tussen echtgeno-ten zonder deelneming van een derde vennoot mocht zijn opgericht, allerm minst nietig. Krachtens art. 123 van voornoemde wetten zijn de oprichters van de

P.V.B.A. hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van de door de vennootschap aangegane verbintenissen tot op het tijdstip, dat een derde vennoot zal zijn toegetreden.

Aangenomen moet worden dat dezelfde principes toepasselijk zijn op het geval, dat man en vrouw een P.V.B.A. hebben opgericht met als derde vennoot een door een hunner vertegenwoordigde onbekwame; de vennootschap moet alsdan geacht worden slechts de beide echtgenoten als vennoten te hebben, zodat uit het verband tussen voormelde artikelen 119 en 123 moet worden afgeleid, dat ook die vennootschap geldig bestaat, doch de echtgenoten-vennoten hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de nakoming van de door de vennootschap aangegane verbintenissen tot op het ogenblik, dat de onbekwame geldig zal zijn vertegenwoordigd.

Zelfs indien de P.V.B.A. na het handelingsbekwaam worden van de onbekwame failliet is verklaard, is de curator gerechtigd de echtgenoten-vennoten aan te spreken tot nakoming van de voordien door de vennootschap aangegane verbintenissen, daar de staat van faillissement o.m. ten gevolge heeft de individuele vorderingen van de schuldeisers in het geheel van de vorderingen te doen opgaan, zodat de bedragen, tot betaling waarvan de echtgenoten-vennoten eventueel mochten veroordeeld worden, ten bate komen van de gezamenlijke schuldeisers.

De woorden « vonnissen gewezen in zake faillissement » in artikel 465 Fw. moeten beperkend worden uitgelegd als enkel bedoelend vonnissen, gewezen in geschillen, die hun oorsprong vinden in de staat van faillissement zelf. De verhaalsvordering van de echtgenoten-vennoten tegen de notaris, die is opgetreden bij het opmaken van de akte van oprichting, vindt niet haar oorsprong in de staat van faillissement, zodat de gewone termijn van hoger beroep toepasselijk is.

Artikel 119, lid 3 van de Wetten op de Vennootschappen is niet slechts van toepassing, indien verscheidene vennoten onbekwaam zijn, doch ook indien maar één onbekwaam is, omdat het vereiste van de onafhankelijkheid van de vennoten onder elkander ook dan gebiedend is.

De notaris moet voor de regelmatigheid van de akte van oprichting instaan; bij onregelmatigheid daarvan heeft hij daaraan schuld, dat de echtgenoten-vennoten zich niet kunnen beroepen op de beperkte aansprakelijkheid, die tot het wezen hoort van de P.V.B.A., doch integendeel hoofdelijk verbonden zijn door de verbintenissen der vennootschap, alsof zij als vennoten onder gemeenschappelijke naam waren opgetreden.

Libbrecht t/ X. en Mr. De Graeve q.q.

Gezien de stukken o.m. de uitgifte van het bestreden vonnis, gewezen door de Rechtbank van Koophandel te Oostende op 18 September 1952;

1. Omtrent de vordering van Mr De Graeve q.q.

Overwegende dat het hoger beroep tijdig werd ingesteld en regelmatig is naar de vorm;

Overwegende dat het geschil, zoals het door de conclusies van de partijen voor de eerste rechter evenals voor het Hof nader werd toegelicht, hoofdzakelijk loopt over de vraag, te weten of de P.V.B.A. « Grand Garage du Casino à Ostende », tot wier oprichting enerzijds zijn opgetreden de appellanten en anderzijds hun minderjarige dochter, vertegenwoordigd

door de eerste appellant, al dan niet geldig in het leven werd geroepen en of mitsdien de appellanten door de curator in het faillissement van die vennootschap op grond van artikel 123, 4° van de samengeordende wetten op de handelsvennootschappen aangesproken kunnen worden tot het betalen van het afgehele passief van de vennootschap;

Overwegende dat de bepaling van artikel 119, lid 3 van evengemelde wetten niet beoogt de onbekwamen te beschermen, doch net als wanneer de vennootschap tot stand komt tussen echtgenoten, de noodzakelijke onafhankelijkheid tussen de vennoten te vrijwaren (Van Houtte, *Traité des Sociétés de Personnes à responsabilité limitée*, uitg. 1950, n° 68 en 114);

Overwegende dat, voor zover zij niet indruist tegen de wetsbepalingen, die de overeenkomsten tussen echtgenoten of de maritale macht betreffen, de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, die, in strijd met voormelde wetsbepaling zonder deelneming van een derde vennoot tussen de echtgenoten mocht zijn opgericht, allerminst nietig is; dat art. 123 van de samengeordende wetten op de handelsvennootschappen in dit geval bepaalt, dat de oprichters van de P.V.B.A. tegenover de belanghebbenden hoofdelijk aansprakelijk zijn voor al de verbintenissen, door de vennootschap aangegaan tot wanneer zij zich een derde vennoot hebben toegevoegd; dat niet alleen de wetgever hiermede als het ware letterlijk de bepaling overgenomen heeft van artikel 35 van de samengeordende wetten op de handelsvennootschappen, dat het geval beoogt, waarin een naamloze vennootschap ondanks het voorschrift van artikel 29 bij haar oprichting minder dan zeven leden telt, doch dat bovendien de tekst zelf, die overigens in de tegenovergestelde interpretatie generlei betekenis zou hebben, beslist aanwijst dat de daarin bedoelde verbintenissen diegene zijn, welke de vennootschap, d.w.z. de bestaande vennootschap, aangegaan heeft (Van Houtte, op. cit. n° 114; Frédéricq, *Traité de Droit commercial Belge*, deel V, n° 623);

Overwegende dat men niet inziet waarom dezelfde principes niet toepasselijk zouden zijn wanneer zoals ter deze, man en vrouw zich bij de oprichting van de vennootschap een onbekwame toevoegen, die door één van hen vertegenwoordigd wordt; dat toch in dergelijk geval de vennootschap moet worden geacht in werkelijkheid slechts de echtgenoten als vennoten te tellen, zodat uit het verband tussen de artikelen 119 en 123 van de samengevoegde wetten op de handelsvennootschappen afgeleid moet worden, dat ook die vennootschap geldig is, maar dat de met elkaar gehuwde vennoten hoofdelijk aansprakelijk zijn tegenover de belanghebbenden voor al de verbintenissen, die de vennootschap aangaat tot op het ogenblik dat in de regelmatige vertegenwoordiging van de onbekwame wordt voorzien (Van Houtte, op. cit., n° 114);

Overwegende dat in casu de minderjarige vennoot hare meerderjarigheid heeft bereikt op 31 Mei 1948, van welk ogenblik af zij handelingsbekwaam is geworden en de hoofdelijke verplichting, welke tot dan toe op de appellanten rustte, opgehouden heeft;

Overwegende dat, ofschoon de verplichting van de appellanten aldus beperkt is tot de maatschappelijke verbintenissen, ontstaan vóór 31 Mei 1948, de curator in het faillissement van de vennootschap niettemin gerechtigd is de appellanten daarvoor aan te spreken, daar de staat van faillissement o.m. ten gevolge heeft de individuele vordering van de schuldeisers in het geheel van de vorderingen te doen opgaan, zodat de bedragen, waartoe desvoorkomend de appellanten mochten veroordeeld worden, ten bate komen van de

gezamenlijke schuldeisers (Frédéricq, *Traité de Droit Commercial*, deel VII n° 184; vergel. Hof. van Verbreking, 1 Juni 1876, Pas. 1876-I-291); dat dus de eerste rechter terecht de vordering van Mr De Graeve q.q. ontvankelijk heeft verklaard;

Overwegende echter dat, waar vooralsnog niet is uitgemaakt welke verbintenissen de vennootschap vóór 31 Mei 1948 had aangegaan, laat staan of die verbintenissen thans nog in rechte afdwingbaar zijn, de appellanten zich terecht gegriefd achten doordat het bestreden vonnis hen van nu af aan zonder enig onderscheid in de betaling van het algehele passief van de vennootschap verwezen heeft;

Overwegende dat, alvorens nader te beslissen, er aanleiding toe bestaat de geïntimeerde q.q. te bevelen nopens meergemelde verbintenissen nader te concluderen;

II. Omtrent de verhaalsvordering van de appellanten:

Overwegende dat de uitdrukking « vonnissen gewezen in zake faillissement », waarvan sprake in artikel 465 van het Wetboek van Koophandel, beperkend dient te worden uitgelegd, immers die uitdrukking enkel de vonnissen beoogt, welke gewezen worden in geschillen die hun oorsprong vinden in de staat van faillissement zelf; dat waar dit klaarblijkelijk voor bedoelde vordering het geval niet is, de gewone beroepstermijn toepasselijk is; dat het opgeworpen middel van niet-ontvankelijkheid dus faalt;

Overwegende anderzijds, dat ten onrechte de geïntimeerde, partij Mr Hebbelynck, de bevoegdheid van de rechtbank van Koophandel afwijst; dat inderdaad, nu de appellanten de optredende notaris tot vrijwaring hebben opgeroepen voor alle veroordelingen, welke te hunnen laste mochten uitgesproken worden, de rechtbank van Koophandel op grond van artikel 37, par. 2, van de Wet op de Bevoegdheid, gewijzigd door artikel 8 van de wet van 15 Maart 1932, bevoegd was om kennis te nemen van het geschil;

Overwegende ten gronde, dat de geïntimeerde vruchteloos opwerpt, dat artikel 119, lid 3 van de samengevoegde wetten op de handelsvennootschappen slechts toepasselijk is in zoverre meer dan één onbekwame bij het oprichten van de vennootschap optreedt, vermits de onafhankelijkheidsvoorwaarde tussen de vennoten even gebiedend is, wanneer één dan wel meer onbekwamen in de vennootschap opgenomen worden;

Overwegende voorts dat het feit dat de rechtsleer verdeeld is omtrent het al dan niet rechtsgeldig zijn van een P.V.B.A. die, zoals de gefailleerde vennootschap, zonder de vereiste vertegenwoordiging van de minderjarige vennoot opgericht werd, niet wegneemt dat de optredende notaris voor de regelmatigheid van de akte van oprichting moest instaan, en derhalve, nu hij aan die verplichting te kort kwam, alleszins een fout heeft begaan; dat immers de geïntimeerde daaraan schuld heeft dat, omwille van de onregelmatigheid van de akte van oprichting, de appellanten als vennoten van de pas opgerichte vennootschap, zich op de beperkte aansprakelijkheid, die er het wezen van uitmaakte, niet konden beroepen, doch integendeel, hoofdelijk verbonden zijn door de verbintenissen van de vennootschap, alsof zij als vennoten onder gezamenlijke naam waren opgetreden;

Overwegende evenwel dat de gepleegde fout in dit geval niet medebrengt, dat de geïntimeerde gehouden kan worden zélf de door de vennootschap aangegane verbintenissen na te komen; dat immers de oprichters gerechtigd zijn de bedragen, tot betaling waarvan zij veroordeeld zijn, op de vennootschap te verhalen (artikel 1251, 3° B.W.; Van Houtte, op. cit. n° 118;

Frédéricq, op. cit. n° 623; vergel. Resteau, *Sociétés Anonymes*, 2e uitg., Deel 1, n° 469); dat vaststaat dat de P.V.B.A. « Grand Garage du Casino à Ostende » allerminst door de begane onregelmatigheid in hare werkzaamheden verhinderd werd, terwijl de appellanten eerst na het faillissement van de vennootschap voor de maatschappelijke verbintenissen aangesproken werden, toen het in orde zijn van de akte van oprichting sinds ettelijke jaren een voldongen feit was; dat, zo weliswaar een gebeurlijk verhaal van de appellanten eerder ondoeltreffend blijkt te zullen zijn, het nochtans voor de hand ligt, dat de geïntimeerde met de achteruitgang en vervolgens het faillissement van de vennootschap niets uitstaans heeft; dat dus geen oorzakelijk verband bestaat tussen de begane fout en de beweerde schade; dat daaruit meteen volgt dat het incidenteel beroep van de partij Hebbelynck ongegrond voorkomt en het bestreden vonnis, zij het dan ook op andere gronden, in stand moet worden gehouden.

Op deze gronden,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935, betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken. Gehoord de heer Vermeulen, eerste advocaat-generaal in zijn gedeeltelijk eensluidend advies, alle andere conclusies van de hand wijzende;

Verklaart de hogere beroepen ontvankelijk en het oorspronkelijk hoger beroep ten dele gegrond;

Zegt dat de eerste rechter bevoegd was om kennis te nemen van de verhaalsvordering van de appellanten tegen de optredende notaris;

Bevestigt het bestreden vonnis, waar het diezelfde vordering ongegrond heeft verklaard;

Doet voor het overige het bestreden vonnis te niet; opnieuw wijzende, verklaart voor recht dat de appellanten hoofdelijk gehouden zijn tot nakoming van alle verbintenissen aangegaan door de P.V.B.A. « Grand Garage du Casino à Ostende » tot 31 Mei 19548, voor zover die verbintenissen thans nog in rechte afdwingbaar zijn;

Alvorens te beslissen : Beveelt aan Mr De Graeve q.q. zich, met overlegging van bescheiden, nopens die verbintenissen nader te verklaren;

Veroordeelt de appellanten in de kosten, gevallen aan de zijde van de partij Mr Hebbelynck;

Houdt de beslissing omtrent de overige kosten aan.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 15 Februari 1954.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Verougstraete en Noest.

Advocaat-Generaal : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs. Delvoye en Roelandt.

1. Sequestratie. — Wettelijke interdictie. — Niet-toepasselijkheid van de wet van 12 Juni 1816 op de tegeldemaking door de Dienst van het Sequester van gesequestreerde onroerende goederen.
2. Burgerlijke Rechtsvordering. — Ontvankelijkheid van een door een verweerder tegen een mede-verweerder bij besluiten ingestelde eis tot vrijwaring.

1. De wet van 12 Juni 1816 is niet van toepassing op de tegeldemakingen door de Dienst van het Sequester van onder sequestratie gestelde onroerende goederen, ook niet wanneer deze aan wettelijk geïnterdiceerden toebehoren.

2. Een bij besluiten van een verweerder tegen een mede-verweerder ingestelde eis tot vrijwaring is ontvankelijk. Krachtens art. 61 Rv. is een dagvaarding vereist als inleiding van een geding, maar zo een partij reeds als verweerster in het geding aanwezig is, kan een mede-verweerster bij besluiten een verknochte vordering tegen haar instellen. De wetten omtrent de rechtspleging voorzien hetzij uitdrukkelijk, hetzij stilzwijgend het instellen bij besluiten van wedereisen en tussenvorderingen. Dit is slechts een toepassing van het algemene beginsel dat, wanneer twee partijen reeds in hetzelfde geding staan, een dagvaarding overbodig is voor het instellen van normaal in verband met de oorspronkelijke vordering te ontstane vorderingen.

Delmotte, Vanandruel, Mr. Delvoye en Vancolen
t/ Duvillier en Dienst van het Sequester.

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is naar tijd en vorm, in zover het uitgaat van Delmotte en Delvoye; dat het integendeel onontvankelijk is, in zoverre het uitgaat van Vanandruel — die in eerste aanleg niet persoonlijk is opgetreden — en van Vancolen, wiens beroep — ten onrechte door hem interventie genoemd — slechts bij exploit had mogen ingesteld worden;

Overwegende dat een onroerend goed, eigendom van de wettelijke geïnterdiceerde Vanandruel Henri, wiens goederen tevens onder sequestratie werden gesteld, ten verzoeken van de dienst van het sekwester, aan Duvillier Maurice openbaar toegewezen werd; dat, handelende als schuldeisers van Vanandruel krachtens art. 1166 B.W., appellanten de nietigverklaring van deze verkoping vorderen wegens niet-naleving van de bij de wet van 12 Juni 1816 voorgeschreven pleegvormen;

Overwegende dat, in strijd met hetgeen door de eerste rechter beslist werd, deze vordering wel ontvankelijk is; dat immers de schuldenaar, in wiens naam appellanten hier optreden, er alleszins belang bij kan hebben dat het bedoelde goed in zijn vermogen zou terugkeren, terwijl vooralsnog niet met zekerheid kan worden uitgemaakt, dat in dergelijk geval appellanten daaruit toch geen voordeel zouden trekken;

Overwegende dat die vordering evenwel alle grond mist, daar de wet van 12 Juni 1816 niet toepasselijk is op de tegeldemakingen door de Dienst van het Sekwester van onder sequestratie gestelde onroerende goederen, ook niet wanneer zij aan wettelijk geïnterdiceerden toebehoren; dat de rechtspraak thans over deze kwestie gevestigd is, ingevolge een arrest van het Hof van Verbreking d. d. 10 Juli 1952 (Pas. 1952, blz. 735);

Overwegende dat Duvillier Maurice een eis tot vrijwaring tegen de Dienst van het Sekwester heeft ingesteld; dat, niettegenstaande hij enkel bij besluiten van verweerder tegen medeverweerder werd gevormd, deze eis ontvankelijk is; dat, krachtens art. 61 Rv. een dagvaarding als inleiding van een proces vereist wordt; maar dat er, indien een partij reeds in het proces als verweerster aanwezig is, geen beletsel is dat er door een medeverweerder een verknochte vordering tegen haar bij besluiten worde ingesteld; dat onze rechtsplegingswetten, hetzij uitdrukkelijk, hetzij impliciet, het instellen bij enkele besluiten van reconventionele en incidentele eisen voorzien; dat dit slechts een toepassing is van het meer algemeen principe, dat wanneer twee partijen reeds in eenzelfde procedure staan, een dagvaarding overbodig is om de eisen, die normaal in verband met de oorspronkelijke eis kunnen ontstaan, in te stellen;

Overwegende echter dat, waar de hoofdvordering niet gegrond is, de eis tot vrijwaring zonder voorwerp wordt;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 23 van de wet van 15 Juni 1935;
Gehoord de heer advocaat-generaal Dumon in zijn eensluidend advies;

Verklaart het beroep onontvankelijk, in zover het uitgaat van Vanandruel en van Vancolen, en ontvankelijk, in zoverre het uitgaat van Delmotte en Delvoye; doet het bestreden vonnis te niet en, opnieuw wijzend : Verklaart de oorspronkelijke eis ontvankelijk, maar ongegrond;

Wijst hem af; Ontvangt de eis tot vrijwaring, doch verklaart hem zonder voorwerp;

Veroordeelt appellanten Delmotte en Delvoye tot de kosten van beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

5e Kamer. — 22 Februari 1954.

Voorzitter : M. Goris.

Rechters : M.M. Rollier en Hoogenbemt.

O.M. : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs Marijns en Verwilghen.

Erfdienstbaarheid. — Vordering tot ontkenning van erfdienstbaarheid. — Verdeling van de bewijslast. — Recht op uitweg kan niet ontstaan door verjaring.

De eigenaar, die beweert dat zijn erf vrij is van de erfdienstbaarheid welke zijn buurman daarop wil uitoefenen, en een vordering tot ontkenning van erfdienstbaarheid instelt, behoeft alleen zijn eigendomsrecht te bewijzen, dat immers vermoed wordt volledig vrij en onbelast te zijn; de eigenaar van het naar zijn beweren heersende erf behoort het bestaan van de beweerde erfdienstbaarheid te bewijzen. Zo de wijze van uitoefening van het recht van uitweg en de gelegenheid (assiette) van de uitweg door verjaring kunnen verkregen worden, is dat nooit het geval van het verwerven van de immers niet voortdurende erfdienstbaarheid van uitweg, overgang, enz. (artikelen 690 en 691 B.W.). Het recht van uitweg bestaat alleen, wanneer en zolang het erf « ingesloten » is, d.i. van de openbare weg niet kan worden bereikt dan over het naburig erf van een ander. Het ingesloten zijn van het erf is een noodzakelijke voorwaarde voor het voortbestaan van het recht van uitweg.

Vijverman t/ D'Haeseleer.

Gezien de stukken, waaronder de vonnissen van de Vrederechter van het kanton Aalst dd. 5-2-1952, 24-6-1952 en 2-6-1953, alle in regelmatige uitgifte voorgebracht, waartegen A. Vijvermand tijdig en regelmatig in beroep is gekomen;

De Rechtbank ontvangt deze beroepen en erover beslissende :

Overwegende dat Honorine Cooman, echtgenote van A. Vijverman, eigenares is van een woonhuis met toebehoren en erf, staande en gelegen te Lede, Montgommerylaan, n° 41, kadastraal bekend sectie D n° 873b, groot 1 a. 60 ca.;

Overwegende dat Robert D'Haeseleer eigenaar is van het aanpalend perceel, dat eveneens aan de Montgommerylaan gelegen is en volgens de voorhanden zijnde gegevens hetzelfde is als perceel sectie D, ex n°s 872b, 872c en 874b, door R. D'Haeseleer aangekocht bij akte, verleden vóór notaris Moyersoën te Aalst op 23-11-1942; dat uit dezelfde gegevens blijkt dat Robert D'Haeseleer bij akte, verleden vóór dezelfde notaris Moyersoën op 26-5-1947, een perceel heeft gekocht, waarvan de kadastrale gegeven niet eens vermeld worden, dat niet aan de straat ligt, dat aan de achterzijde van de eerstvermelde eigendom van R. D'Haeseleer paalt, dat voor en achter de eigendom van A. Vijverman gelegen is en steeds bebouwd werd bij middel van een losweg, gelegen op de eigendom van A. Vijverman;

Overwegende dat A. Vijverman betwist dat er enige erfdiensbaerheid van overgang of uitweg op zijn perceel sectie D, n° 873b bestaat ten voordele van het perceel, door R. D'Haeseleer gekocht op 26-5-1947; dat hij dan ook bij exploit van deurwaarder Fr. De Vos te Aalst, dd. 4-1-1952 uitdrukkelijk een vordering tot ontkenning van erfdiensbaerheid (actio negatoria servitudinis) ingesteld heeft;

Overwegende dat de eerste Rechter na twee tussen-vonnissen en getuigenverhoren deze eis uiteindelijk als ongegrond heeft afgewezen;

Overwegende dat de eigenaar, die beweert dat zijn erf vrij is van de erfdiensbaerheid, welke zijn nabuur er wil op uitoefenen, en een vordering tot ontkenning van erfdiensbaerheid instelt, tot staving ervan enkel en alleen zijn eigendomsrecht dient te bewijzen om in zijn vordering te slagen; dat zijn eigendomsrecht inderdaad principieel vermoed wordt volledig vrij en onbelast te zijn; dat dan de eigenaar van het zagezegde heersend erf het bestaan behoort te bewijzen van de erfdiensbaerheid, die hij beweert te mogen uitoefenen; (Kluyskens: «Zakenrecht», n° 397, bl. 377; De Page, t. VI, n° 658; Planiol et Ripert, t. III, n° 990; Jossierand, t. I, n° 2012; Beltjens, artikel 691, n° 20; Beroep Gent, 31-3-1888, Belg. Jud. 1888, kol. 852; Beroep Brussel, 23-5-1840, Pas. 1841-II-8);

Overwegende dat A. Vijverman de eigendomstitel zijner echtgenote heeft overgelegd;

Overwegende dat naar luid van artikel 691 B.W. een niet-voortdurende erfdiensbaerheid, zoals die van uitweg of overgang, enkel bij middel van een titel kan bevestigd worden; dat R. D'Haeseleer geen titel overlegt noch inroept;

Overwegende dat de mogelijkheid van een «vrijwillige ingeslotenheid» van geïntimeerde's perceel en de hieruit voortvloeiende gevolgen niet eens dienen te worden onderzocht, daar geïntimeerde niet bewijst noch beweert, dat zijn huidig perceel te zamen met het perceel sectie D, n° 873b van A. Vijverman en het tussen beiden liggend perceel van zekere Van den Abbeele-Janssens ooit tezelfdertijd in de hand van éénzelfde eigenaar verenigd zijn geweest;

Overwegende dat geïntimeerde enkel steunt op het ingesloten karakter van zijn perceel, dat gedurende veel meer dan 30 jaar steeds over het erf van eiser in hoger beroep bereikt werd;

Overwegende dat, zo de wijze van uitoefening van het recht van uitweg en de gelegenheid (l'assiette) van de uitweg door verjaring kunnen verkregen worden, zulks nooit het geval kan zijn voor het verwerven van de terzake niet voortdurende erfdiensbaerheid van uitweg, overgang, enz. (artikelen 690 en 691 B.W.; Kluyskens, «Zakenrecht», n° 373 in fine, bl. 356, als ook n°s 379 en 380, bl. 360 en volgende; Galopin et Wille, n° 379; Laurent, t. VIII, n° 99; Rép. Prat. V^o Servitudes, n° 145 en volg.; Cass. 25-5-1850, Pas.

1850-I-286; 23-6-1881, Pas. 1884-I-48; 8-81-1903, Pas. 1903-I-72; 11-4-1935, Pas. 1935-I-220, enz.);

Overwegende dat de mogelijkheid van een wettelijk ingesloten erf natuurlijk ook bestaat; dat, zelfs indien voormeld perceel vroeger werkelijk ingesloten was, zoals bedoeld bij artikel 682 B.W., onmiddellijk dient te worden opgemerkt, dat zulks niet meer het geval is vanaf 26 Mei 1947, datum waarop dit goed en het hieraanpalend perceel sectie D ex. n°s 872b, 872c en 874b, dat aan de straat uitgeeft en waarover het gemakkelijk kon bereikt worden, in handen van dezelfde eigenaar, R. D'Haeseleer, verenigd werden; (Zie Kluyskens, «Zakenrecht», n° 374-1°, bl. 356);

Overwegende dat inderdaad met de eenparige Belgische rechtspraak en de overgrote meerderheid van de Belgische en Franse rechtsleer dient te worden aangenomen, dat een ingesloten erf dit karakter verliest, zodra de eigenaar ervan ook eigenaar is van een daarnaast gelegen stuk land, dat tot de openbare weg toegang heeft en waarover de bebouwing mogelijk is; dat met de insluiting ook de erfdiensbaerheid van overgang, uitweg, enz. ophoudt te bestaan: «cessante causa, cessante effectus»; (Zie o.m. Kluyskens, «Zakenrecht», n° 374, bl. 356; Laurent, t. VIII, n° 110, bl. 143; Beudant, «Les Biens», t. IV, n° 535, bl. 582; Sinzot, «Les chemins d'exploitation et l'enclave», n° 83; Arntz, t. I, n° 1159; Thiry, t. I, n° 794; Schicks en Vanisterbeek, t. 2, nl. 575; De Page, t. VI, n° 608; Planiol et Ripert, t. III, n° 939; Aubry et Rau, t. III, par. 243; Burg. Rb. Charleroi 4-1-1872, Pas. 1872, III, 85; Beroep Gent 17-11-1875, B.J. 1875, col. 1462; Burg. R. Namen, 11-3-1878, Pas. 1878-III-235; Beroep Luik, 24-7-1890, Pas. 1891-II-15; Burg. Rb. Aarlen, 10-2-1909, P.P. 1909-1239; J.P. Flobecq, 8-8-1908; J.J.P. 1908-624, enz.; contra echter: Galopin et Wille, n° 382; J. P. Péruwelz, 20-6-1901, P.P. 1902-1367; Baudry-Lacantinerie et Chauveau, t. VI, n° 1050; Demolombe, t. XII, n° 642; Cass. Fr. 30-6-1903, Sirey, 1904-I-11; 17-7-1906, ibid., 1908-I-307); dat zulks zelfs het geval is, ook indien de uitweg gedurende meer dan 30 jaar heeft bestaan, daar de insluiting van het heersend erf een onmisbare voorwaarde is voor zijn voortbestaan (Kluyskens ibidem; Beroep Brussel 14-3-1862, Pas. 1862-II-228; Burg. Rb. Brussel, 24-7-1906, Belg. Jud., 1906, kol. 1371; Hoger Gerechtshof Luxemburg 7-6-1901 Journ. Jug. P. 1903, bl. 148; Contra: Cass. Fr. 24-11-1880; Dal. Pér. 1881-I-71; 27-12-1904, Dal. Pér. 1905-I-74);

Overwegende dat geïntimeerde aldus in geen geval enig bewijs levert van het recht, dat hij inroept;

Overwegende dat R. D'Haeseleer namens zijn echtgenote Honorine Cooman, geen mede-eigendomsrecht inroept van de grond waarop de uitweg liep, wat zij trouwens onmogelijk op heden door verjaring had kunnen bekomen, gelet op het onvoldoende tijdsverloop te haren behoefte;

Overwegende dat het beroep gegrond voorkomt;

Om deze redenen, de Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart de beroepen gegrond, doet dienvolgens de drie hestreden vonnissen te niet en, doende wat de eerste rechter had behoren te doen, verklaart de oorspronkelijke eis van A. Vijverman gegrond; zegt derhalve voor recht dat het perceel sectie D, n° 373b, eigendom van A. Vijverman, niet bezwaard is met een erfdiensbaerheid van uitweg of overgang ten bate van het perceel, dat door R. D'Haeseleer bij akte, verleden vóór notaris Moyersoën op 26 Mei 1947, aangekocht werd;

Veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van beide instantiën.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE IEPER

5 Mei 1954.

Voorzitter : M. Matton.

Rechters : M.M. Talpe en Vernimmen.

Advocaten : Mrs Waterblee en Van der Mersch.

1. **Pachtrecht. — Vordering tot vergoeding aan de pachter wegens door hem bekostigde constructies en werken (art. 1778 B.W.). — Betrekkelijke nietigheid van in strijd met art. 1778 B.W. zijnde overeenkomst. — Onder de constructies en werken te maken onderscheidingen.**

2. **Taalgebruik en deskundige. — Taal waarin deskundig verslag moet worden gesteld. — Sanctie.**

1. *Ofschoon de bepalingen van art. 1778, § 1, 1^e, lid 7 en laatste lid B.W. van dwingend recht zijn, strekken zij tot bescherming van particuliere belangen, zodat de nietigheid van de daarmede strijdige overeenkomsten niet van openbare orde is, doch een betrekkelijke nietigheid, welke slechts kan worden ingeroepen door de partij, die de wet wil beschermen.*

Krachtens art. 20 van de Wet van 7.7.1951 zijn de bepalingen der nieuwe wet (dus ook art. 1778 B.W.) toepasselijk op de ten tijde der inwerkingtreding der wet lopende en verlengde pachten.

Voor de bepaling van de aan de pachter toekomende vergoedingen wegens door hem uitgevoerde en bekostigde werken moet een viervoudig onderscheid worden gemaakt (zie nader het vonnis).

2. *Indien het verslag van een deskundige in een andere taal is gesteld dan die van de procedure, is het nietig, behoudens het uitzonderingsgeval dat de Rechter bij gemotiveerde beslissing heeft toegelaten de taal zijner keuze te gebruiken. (Art. 33 Wet van 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.) Die nietigheid moet door de Rechter ambtshalve worden uitgesproken.*

Van Pottelsberghe de la Potterie Willy
t/ A. en H. Van Elslande.

Gezien de stukken, waaronder het tussenvonnis dd. 27 November 1951 en het eindvonnis dd. 5 Augustus 1952, gewezen door de Heer Vrederechter van het kanton Wervik, in regelmatige uitgifte overgelegd;

Aangezien appellant tijdig en regelmatig in hoger beroep gekomen is tegen het tussenvonnis van 27 November 1951 en tegen het eindvonnis van 5 Augustus 1952;

Aangezien geïntimeerden bij conclusies van 18 Januari 1954 incidenteel beroep hebben ingesteld tegen het eindvonnis van 5 Augustus 1952, doch enkel wat betreft de afwijzing van hun eis tot de vergoeding voor de werkmanswoning;

De Rechtbank ontvangt het beroep en het incidenteel beroep en, er over beslissende :

Overwegende dat de oorspronkelijke eis er toe strekt voor recht te horen zeggen dat verweerder, thans appellant, zal gehouden zijn aan de oorspronkelijke eisers krachtens artikel 1778 Burgerlijk Wetboek te betalen de waarde der constructies en werken, door hen aan de gebouwen en landerijen der hofstede aangebracht, één of drie experten te horen benoemen om de waarde te bepalen van voornoemde constructies en werken — en verweerder te horen veroordelen om te betalen aan eisers de som bij expertise vastgesteld;

Overwegende dat de eerste rechter bij tussenvonnis

van 27 November 1951 een deskundige heeft aangewezen met de opdracht de huidige waarde vast te stellen;

1) van de constructies, opgericht met schriftelijke toestemming van de voormalige eigenaar;

2) van de gebouwen, zonder schriftelijke toestemming gezet;

Dat bij vonnis van 5 Augustus 1952, verweerder, thans appellant, veroordeeld werd om te betalen als vergoeding wegens overneming de som van 377.141,49 frank, kosten der expertise voor de helft ten laste van ieder der partijen;

I. *Over de ontvankelijkheid :*

Overwegende dat appellant aanvoert dat de vordering tegen hem onontvankelijk is om reden dat de gebouwen der hofstede met circa tien hectaren grond verkocht werden aan de Heer Debeer bij akte van notaris Goeminne te Aalter op 20 Juni 1949 en de vordering diende gericht tegen laatstgenoemde, die eigenaar was der gebouwen bij het uittreden van de pachter, d.w.z. tegen de verpachter en niet tegen de vroegere eigenaar;

Overwegende dat appellant zich te dien einde beroept op artikel 1778 par. 1, lid 7, B. W. dat bepaalt dat de verpachter bij het verstrijken van de gebruiksperiode aan de pachter, die de kosten der werken gedragen heeft, de bedongen vergoeding moet betalen of de waarde der werken op dat tijdstip;

Dat geïntimeerden, indien zij meenden rechten te kunnen doen gelden tegen appellant, dit moesten doen kort na de verkoop van 20 Juni 1949, aangezien artikel 1778 paragraaf 1, 2^e, laatste lid, bepaalt : « de pachter kan bij vervreemding van het verpachte goed betaling van de vergoeding vorderen »;

Overwegende dat deze wetsbepalingen, alhoewel ze een dwingend karakter hebben, nochtans de bescherming van private belangen beogen, zodat de nietigheid van de hiermede strijdige overeenkomsten niet van openbare orde is, doch een relatieve nietigheid, die slechts kan ingeroepen worden door de partij, die de wet wil beschermen (De Page complément IV Législation sur bail à ferme n° 799 A. blz 426) ;

Overwegende daarenboven dat bij de verkoop de wet van 7 Juli 1951 nog niet van toepassing was en dienvolgens de pachter op dit ogenblik van de verkoper geen betaling kon vorderen;

Overwegende dat appellant de kwestie der overneming en der verschuldigde vergoedingen met de nieuwe eigenaar geregeld heeft in de akte van verkoop van 20 Juni 1949 in de « Bijzondere voorwaarden » : « zijn in deze verkoop begrepen alle gebouwen, » ter uitzondering van het verdiep op de tabakhast, » en het wagenhuis; behoren de huidige pachter : de » afsluitingen, elektrische leiding, drainering, water- » leiding, badkamer en lavabo's »;

» Pachter van Elslande kan geen vergoeding vragen » van de huidige koper voor verbeteringen, herstellingen en veranderingen »;

Overwegende dat uit deze verkoopclausule duidelijk blijkt dat wat betreft de vergoedingen, toekomende aan geïntimeerden voor de nieuwe constructies, herstellingen en veranderingen, appellant tegenover de pachter gebonden blijft;

Overwegende dat derhalve de vordering, zoals ze voor de eerste rechter tegen appellant werd ingesteld, ontvankelijk was;

Overwegende nochtans dat de eerste rechter zich niet heeft uitgesproken over de ontvankelijkheid;

II. Ten gronde :

A. Expertise :

Overwegende dat de expert, aangesteld bij tussen-vonnis van de eerste rechter dd. 27 November 1951, zijn verslag, gedagtekend 4 Maart 1952, uitsluitend in de Franse taal heeft opgesteld;

Overwegende dat artikel 33 der wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken bepaalt dat de deskundige verslagen moeten opgesteld worden in de taal der rechtspleging en dat slechts om uitzonderlijke redenen en in bijzondere gevallen de rechter bij een gemotiveerde beslissing aan de expert mag toelaten de taal naar zijn keuze te gebruiken, wat zich in deze zaak niet voordeed;

Overwegende dat het verslag van de deskundige Van Riet Edmond nietig is en deze nietigheid van ambtswege door de eerste rechter moet uitgesproken worden (Hasselt 26.3.47 R.W. 46/47, kol. 1326), (Oude-naarde, 9.5.51, R.W. 51/52, kol. 561);

Dat voormeld verslag dus niet kan gelden voor de vaststelling der vergoedingen, die aan de uittredende pachter verschuldigd zijn;

B. Vaststelling der vergoedingen :

Overwegende dat tot staving hunner vordering geïntimeerden overleggen;

1) Een stuk, getekend door de rechtsvoorganger van appellant, dd. 22 Januari 1925 stipulerend : « Il est accordé au locataire de construire une maison ouvrière qui ne pourra pas dépasser le prix de sept mille francs, qui serait reprise à dire d'expert si le locataire venait à quitter la ferme »;

2) Un relevé de travaux d'utilité agricole exécutés avec l'autorisation des propriétaires par les locataires de la ferme de Gathem — vermeldend werken uitgevoerd vóór 1930 en werken uitgevoerd sinds 1930 en getekend Wervicq le 23 novembre 1938, J. van Pottelsberghe de la Potterie;

3) een bundel facturen, betaald door geïntimeerden en slaande op de voormelde werken, alsook op werken, uitgevoerd zonder toestemming van de toenmalige eigenaar;

Overwegende dat blijkt uit de briefwisseling dat geïntimeerden sommige grote werken, herstellingswerken aan de gebouwen van de hoeve hebben uitgevoerd (Cfr Brief van 10 Juni 1938 en 29 Juni 1938 « Le pignon de la grande étable menace de s'écrouler », « La marquise à la grange cède à plusieurs endroits »);

Overwegende dat de eerste rechter bij toepassing van artikel 1778 B.W. slechts een onderscheid heeft gemaakt tussen de werken, uitgevoerd met schriftelijke toestemming en niet vergoed of aangenomen door de eigenaar, en de werken zonder schriftelijke toestemming, en dat hij al deze werken vergoedt op hun huidige waarde, alhoewel er onder de door hem opgesomde posten werken voorkomen, die enkel verbeteringswerken zijn;

Overwegende dat appellant opwerpt dat, vermits de vordering slaat op vergoeding voor werken, die sinds vele jaren werden uitgevoerd — deze vallen onder toepassing van het gemeen recht of van de wet van 7 Maart 1929 en niet onder de wet van 7 Juli 1951;

Overwegende dat artikel 20 der wet van 7 Juli 1951 uitdrukkelijk bepaalt dat de bepalingen der nieuwe wet toepasselijk zijn op al de lopende en verlengde pachten en tevens de twee uitzonderingen vaststelt, waarop deze retroactieve bepaling niet van toepassing zal zijn (Gourdet et Closos, Bail à ferme, n° 50);

Overwegende dat ter zake dus wel artikel 17 der wet van 7 Juli 1951 (art. 1778 B.W.) van toepassing is;

Overwegende nochtans dat voor het vaststellen der

vergoedingen, die aan geïntimeerden toekomen voor de door hen uitgevoerde werken, een viervoudig onderscheid dient te worden gemaakt wat betreft de aard der uitgevoerde werken :

1) de grote herstellingswerken, die ingevolge de artikelen 1720 en 1773 B.W. ten laste vallen van de eigenaar en waarvoor vergoeding verschuldigd is aan de pachter, die deze werken heeft uitgevoerd, voor zover hij de noodzakelijkheid en de prijs der werken kan rechtvaardigen (Gourdet et Closos, idem. n° 45);

2) de werken en constructies, uitgevoerd met schriftelijke toestemming van de eigenaar en waarvoor hij moet betalen bij het uittreden van de pachter, bij gebreke van een overeengekomen vergoeding, de waarde van de werken bij het einde van de pacht, rekening houdende met de bestemming van het verhuurde goed en de bestaande ouderdomssleet (art. 177, § 1, 1°, lid 7, § 1, 1°);

3) de werken, uitgevoerd zonder schriftelijke toestemming van de eigenaar, te vergoeden de waarde der werken bij het uittreden van de pachter, met de beperking nochtans, dat de vergoeding het bedrag, gelijk aan drie jaar pacht prijs niet mag te boven gaan (art. 1778, § 1, 1°, lid 8);

4) de verbeteringswerken, door de pachter uitgevoerd, op basis hunner waarde bij het einde van de pacht, zonder dat de vergoeding uit dien hoofde het bedrag der gedane kosten mag overschrijden (art. 1778 paragraaf 2-I-II);

Overwegende dat appellant de geldigheid betwist van het « relevé des travaux d'utilité agricole » van 23 November 1938 om reden dat het akkoord van de toenmalige eigenaar niet verkregen werd vóór of bij de uitvoering der gestipuleerde werken;

Overwegende dat de wet alleen het bestaan van een geschrift vereist, zonder dit aan enige bepaalde vorm te onderwerpen;

Overwegende dat de wetgever evenmin bepaald heeft wanneer dit geschrift moet opgemaakt worden, zodat partijen vrij zijn vroegere mondelinge toestemmingen tot uitvoering van werken achteraf in een geschrift vast te leggen, behoudens het geval van bedrog, bedoeld in artikel 1116 B.W.;

Overwegende dat ten aanzien van de gebouwen en werken, waarvoor toestemming van de verpachter verleend werd, evenals ten aanzien der werken, uitgevoerd door de pachter zonder toestemming van de verpachter, een onderscheid dient gemaakt te worden tussen de werken, die het optrekken beogen van nieuwe gebouwen, en de werken die slechts verbeteringen zijn aan bestaande gebouwen;

Overwegende dat de gebouwen en werken, waarvan sprake is in artikel 1778, § 1, 1°, B.W., de werken zijn, die iets nieuws tot stand brengen, dat dienstig is voor het landbouwbedrijf en overeenstemt met zijn bestemming;

Dat daarentegen de verbeteringen, bedoeld in artikel 1778, § 2 (I-II) niets nieuws aan het bedrijf toevoegen, maar bestaande werken verbeteren en aanpassen;

Overwegende dat onder toepassing vallen van artikel 1778, § 1, 1° het aanleggen van een exploitatieweg, het bouwen van een loods, het plaatsen van een afsluiting en een silo, de elektrische installatie;

Overwegende dat beheerst worden door § 2 (I-II) als verbeteringswerken het herstellen van een bestaande weg, het vervangen van een strooien dak door een pannendak, het vervangen van oude palen van een afsluiting (De Page, Complément IV Append. Bail à ferme, n° 814, A. Gourdet et Closos, idem, n° 51);

Overwegende dat partijen voor de werken en verbeteringen, die door geïntimeerden werden uitgevoerd,

geen voorafgaande vergoeding bedongen hebben, behoudens wat betreft het werkmanshuis, waarvoor bepaald is dat het na de pacht zal overgenomen worden door de eigenaar « à dire d'expert »;

Overwegende dat uit de overgelegde stukken niet blijkt op welke soort werken die betrekking hebben;

Overwegende dat het dienvolgens noodzakelijk is dienaangaande drie deskundigen aan te stellen, met opdracht zoals hierna is bepaald;

Om deze redenen :

Gelet op artikel 24 der wetten van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

De Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep en op tegenspraak, alle verdere en tegenstrijdige conclusies verwerpende, verklaart het beroep tegen het tussenvonnis dd. 27 November 1951 gegrond en, opnieuw wijzende en doende wat de eerste rechter had behoren te doen : verklaart de oorspronkelijke vordering ontvankelijk en verklaart het beroep en het incidenteel beroep van geïntimeerden tegen het eindvonnis van 2 Augustus 1952 ontvankelijk en, vooraleer ten gronde te beslissen; stelt aan als deskundigen de heren Simoens Urbain, landbouwingenieur, Capucienestraat, Ieper, Vandekerckhove Julien, aannemer, Maloulaan, n° 22, en Devriendt Ivo, architect, bouwkundige, Lange Torhoutstraat, 10, met opdracht vast te stellen en te schatten;

1) de gebouwen en constructies, uitgevoerd met schriftelijke toestemming van de verpachter, volgens de waarde dezer werken bij het uittreden van de pachter, zijnde op 11 October 1951;

2) de gebouwen en werken, uitgevoerd zonder schriftelijke toestemming van de verpachter, volgens de waarde der werken bij het uittreden van de pachter;

3) de verbeteringswerken, door de pachter uitgevoerd, op basis hunner waarde bij het einde van de pacht zonder dat het vastgestelde bedrag de door de pachter gemaakte kosten, met inbegrip van de prestaties van de pachter bij deze werken, mag overschrijden;

4) de herstellingswerken, die door de pachter voor rekening van de verpachter werden uitgevoerd en waarvan hij de noodzakelijkheid en de prijs kan verrechtvaardigen, waarde te bepalen op het bedrag der gemaakte kosten;

Zegt dat in de uitvoering hunner opdracht de deskundigen zullen rekening moeten houden :

1) met de aard der werken — nieuwe werken of verbeteringswerken voor wat de werken betreft, uitgevoerd met toestemming of zonder toestemming van de eigenaar;

2) met de overnemingen, gedaan door de nieuwe eigenaar, de heer Debeer;

3) met de bijdragen van de eigenaar in de kosten van de uitgevoerde werken;

4) met de aard der werken, bedoeld onder 1° en 2° : of ze uitgevoerd werden volgens de bestemming van het verhuurde goed;

5) met de ouderdomssleet en de waardevermindering der werken onder 1° en 2°;

Zegt dat de deskundigen een proces-verbaal hunner verrichtingen zullen opmaken, waarbij de partijen zodanige gezegden, vorderingen en opmerkingen zullen mogen doen als zij zullen goed vinden en het deskundig verslag zullen neerleggen ter griffie dezer rechtbank vóór 1 October 1954;

De handtekening van de deskundigen zal worden voorafgegaan van de eed : « Ik zweer dat ik in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk mijn opdracht heb vervuld, zo help me God ! »;

Dit om na het uitbrengen en overleggen van het verslag door de partijen geconcludeerd en door de rechtbank gevonnist te worden zoals naar rechte zal behoren;

Houdt de beslissing omtrent de kosten aan.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

1e Kamer — 12 December 1953.

Voorzitter : M. D'Haese.

Referendaris : M. Vandekerckhove.

Naamloze vennootschap. — Oprichtersaandelen. — Rechtskarakter daarvan. — Daaraan verbonden rechten.

Oprichtersaandelen zijn geen aandelen, uitgegeven wegens deelneming in het kapitaal en geven geen lidmaatschapsrecht. Zij geven uitsluitend de rechten, die uitdrukkelijk bij de statuten daaraan verbonden zijn. In de regel geven zij recht op een aandeel in de winst en eventueel zelfs in het overschot bij vereffening.

Zij worden gewoonlijk geschapen bij de oprichting van de vennootschap; zij zijn niet de tegenwaarde van een inbreng in het maatschappelijk kapitaal, maar worden toegekend als vergoeding voor bewezen diensten.

Zij kunnen ook in de loop van het bestaan der vennootschap worden geschapen, b.v. bij besluit van een buitengewone algemene vergadering, waarbij de statuten worden gewijzigd.

Dikwijls wordt aan de houders van oprichtersaandelen door de statuten de toegang tot de algemene vergaderingen verboden, geregeld of beperkt.

Naar de opvatting van de Rechtbank is de houder van een oprichtersaandeel een aandeelhouder « sui generis ».

Wanneer als vergoeding voor bewezen diensten een aandeel in de eventuele winsten der vennootschap wordt toegekend, hebben de houders van oprichtersaandelen dit kanskarakter aanvaard en te voren geweten dat zij bij voortdurende afwezigheid van winsten geen enkele vergoeding zouden ontvangen.

Bij een normaal en eerlijk verloop van het vennootschappelijk leven hebben de houders van oprichtersaandelen geen andere rechten dan de hun bij de statuten toegekende. Zij kunnen echter wel bezwaren doen gelden, wanneer de houders van kapitaalsaandelen door de raad van beheer of de algemene vergadering daden verrichten, die niet in de normale en eerlijke lijn van de vennootschap liggen, doch rechtstreeks of onrechtstreeks beogen of ten gevolge hebben de rechten van de houders van oprichtersaandelen op ongeoorloofde wijze te verkorten of te niet te doen.

Crochon en Declercq t/ N.V. Welimo en
N.V. Tissages de Meulebeke.

Gezien de dagvaarding van 2 Juni 1953, waarbij eisers jegens verweerders vorderen dat zal worden uitgesproken :

1) de nietigheid der beslissing van de raad van beheer dd. 17 September 1951, waarbij onroerende goederen der N.V. Welimo in de N.V. Tissages de Meulebeke ingebracht werden, met het gevolg dat

deze goederen nog tot het vermogen der N.V. Welimo behoren;

2) de nietigheid der beslissing van de algemene vergadering der N.V. Welimo dd. 29 October 1951 omtrent de kapitaalsvermindering;

3) de nietigheid der beslissing van de algemene vergadering der N.V. Welimo dd. 15 November 1952 omtrent de ontbinding der vennootschap vóór de bepaalde tijd;

veroordeling van verweerders in de kosten;

Overwegende dat dit deel van de eis, strekkende tot vernietiging van de eigendomsoverdracht van grond en gebouwen der N.V. Welimo aan de N.V. Tissages de Meulebeke, aan overschrijving onderworpen, ingeschreven is aan de rand der overschrijving, boek 6358, n° 45, van de titel van verkrijging, waarvan de vernietiging gevorderd wordt, zodat deze eis ontvankelijk is (artikel 2 der wet van 10 October 1913);

Overwegende dat de N.V. « Etabl. Barbier-Verbrughe » op 23 Mei 1929 opgericht (bijlagen Staatsblad 17-18 Juni 1929, n° 10043), op 30 November 1938 bij besluit van een buitengewone algemene vergadering omgezet werd in de N.V. Welimo met kapitaalsvermindering van 1.800.000 fr. op 600.000 fr., zijnde 600 aandelen van 1.000 fr. ieder; dat op dezelfde datum 200 oprichtersaandelen zonder nominale waarde werden geschapen met de volgende statutaire rechten:

1) stemrecht in de algemene vergadering binnen de perken, bepaald bij het K.B. van 31 October 1934, zijnde thans art. 75 der samengeschakelde wetten op de handelsvennootschappen;

2) recht in de jaarlijkse winst, na storting van 5 % in de wettelijke reserve en toekenning van 4 % dividend aan de kapitaalsaandeelhouders, 15 % aan beheerders en commissarissen, op $\frac{1}{3}$ van het overschot;

3) recht bij de vereffening, na betaling van de lasten en terugstorting van het kapitaal (op $\frac{1}{3}$ van het overschot);

Overwegende dat 100 oprichtersaandelen aan ieder der eisers toebehoren;

Overwegende dat deze houders van oprichtersaandelen thans vorderen dat zal worden uitgesproken voormelde drievoudige nietigheid op de nader vermelde gronden;

Overwegende dat eerst en voor alles de juiste aard van oprichtersaandelen moet worden onderzocht: oprichtersaandelen zijn geen aandelen, uitgegeven wegens deelneming in het kapitaal, en geven geen lidmaatschapsrecht;

zij geven uitsluitend de rechten, welke uitdrukkelijk door de statuten toegekend zijn;

in de regel verlenen zij een aandeel in de winst, hetzij alleen in de jaarlijkse, hetzij ook in het overschot bij vereffening;

zij worden gewoonlijk geschapen bij het oprichten van de maatschappij, zijn niet de tegenwaarde van een stuk maatschappelijk kapitaal, maar de tegenwaarde van bepaalde diensten;

zij kunnen ook in de loop van de vennootschap worden geschapen (Lacour-Bouteron, Précis de Droit Comm., 3e éd. 1925, n° 418, pag. 319, note 1; Escarra, Cours de Droit Commercial, 1952, n° 791; Ripert, Droit Commercial, 1948, n° 1227; R. P. D. B. V° Soc. An. n° 1231) bvb. bij een beslissing van een buitengewone algemene vergadering, die de statuten wijzigt;

zeer dikwijls wordt aan de houders van oprichtersaandelen door de statuten elke toegang tot de algemene vergaderingen verboden, geregeld of beperkt; hier worden deze rechten statutair bepaald; over hun juridische aard bestaat ernstig meningsverschil; volgens de eenen zijn ze aandelen, volgens de anderen zijn

zij inschulden jegens de vennootschap, volgens nog anderen is de houder van oprichtersaandelen een aandeelhouder « sui generis » (zie de controverse en de verscheidene opvattingen in Sirey, Codes Annotés, Code de Commerce, 4e éd. 1910, art. 34 n° 29 tot en met 36, met rechtsleer en rechtspraak); de rechtbank aanvaardt deze laatste stelling;

Overwegende dat ter zake dergelijke aandelen tot stand kwamen op 30 November 1938 naar aanleiding van de wijziging der statuten hetgeen volkomen toegelaten is;

Overwegende dat eisers aldus, in plaats van onmiddellijk de vergoeding voor de door hen naar aanleiding van de wijziging der statuten bewezen diensten te vorderen, met de vennootschap, opgericht door de kapitaalaandeelhouders, een akkoord sloten, waarbij zij hun vergoeding op termijn stelden en daaraan een kanskarakter gaven; daar het bestaan én het bedrag ervan afhankelijk werd gesteld van de winsten der vennootschap, was hun recht bij gemis aan winsten louter theoretisch;

Overwegende dat eisers dienvolgens, toen zij ter vergoeding oprichtersaandelen hebben aanvaard, dit kanskarakter hebben voorzien en zij bij voorbaat wisten dat in geval van blijvende verliezen der vennootschap zij nooit enige vergoeding zouden ontvangen;

Overwegende dat zij bij een normaal en eerlijk verloop van het vennootschappelijk leven geen andere rechten hebben dan de statutaire;

dat zij echter wel bezwaren kunnen doen gelden, wanneer de kapitaalsaandeelhouders door de raad van beheer of de algemene vergadering daden verrichten, die niet in de normale en eerlijke lijn van het vennootschappelijk voorwerp en beheer en afsluiting liggen, maar die rechtstreeks of zijdelings beogen of tot gevolg hebben de rechten der houders van oprichtersaandelen op ongeoorloofde wijze te verminderen of teniet te doen (zie vonnissen 12 Juli 1883 en 2 Maart 1885, Arresten 19 Juni 1885 en 14 Januari 1886 met Arresten Cass. Fr. 16 Febr. 1887 en 29 Febr. 1888, S. 1889, I, 417 met noot Chavegrin);

Overwegende dat de gewraakte feiten aan de hand van deze juridische overwegingen moeten onderzocht worden;

(Verder zonder belang).

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE

15 December 1953.

Voorzitter: M. D'Hoedt.

Referendaris: M. E. Floré.

Advocaten: Mrs. Boels en Peckstadt.

Wisselrecht. — Gehuwde vrouw. — Nietigheid van de acceptatie van een wissel door een gehuwde vrouw, die niet daartoe door haar echtgenoot gemachtigd is.

De gehuwde vrouw, die regelmatig door haar echtgenoot gemachtigd is, kan zich rechtsgeldig door de acceptatie van een wissel verbinden, mits de betrokken wissel verband houdt met de handel, tot het drijven waarvan de vrouw gemachtigd is.

Overigens kan de gehuwde vrouw een rechtshandeling verrichten met uitdrukkelijke of stilzwijgende machtiging van haar echtgenoot; deze machtiging moet verleend zijn vóór of gelijktijdig met de door de vrouw verrichte rechtshandeling. Een achteraf door de man gedane bekrachtiging berooft de vrouw niet van het recht om zich op haar onbekwaamheid

te beroepen en de nietigheid van de wisselverbintenis in te roepen.

Rooryck t/ Baeyens en Baetslé.

Overwegende dat de vordering er toe strekt verweerders hoofdelijk te horen veroordelen tot betaling van een bedrag van 4.477 fr. uit hoofde van wisselschuld, benevens een bedrag van 75 fr. wegens protestkosten;

Overwegende dat verweerders de vordering betwisten als zijnde ongegrond;

Overwegende dat tweede verweerder de in geschil zijnde wissel niet heeft ondertekend en derhalve er tegenover hem geen wisselschuld bestaat;

Overwegende dat, wat eerste verweerster betreft, het gebrek aan echtelijke machtiging opgeworpen wordt;

Overwegende dat een gehuwde vrouw, die regelmatig gemachtigd is om handel te drijven, zich rechtsgeldig door wisselacceptatie kan verbinden, mits de wissel, waarover het gaat, verband houdt met de handel, waartoe de vrouw gemachtigd is (Les Nouvelles, Droit Commercial, t. II nr 229);

Overwegende dat ten deze niet gebleken is dat eerste verweerster een handel ingevolge regelmatige machtiging uitbaat;

Overwegende dat anderzijds de gehuwde vrouw een afzonderlijke rechtshandeling kan verrichten met uitdrukkelijke of stilzwijgende echtelijke machtiging (De Page, t. I, nr 742); dat deze machtiging moet gegeven zijn vooraf of gelijktijdig met de door de vrouw verrichte rechtshandeling (De Page, op. cit. nr 742bis);

Overwegende dat in casu tweede verweerder geen echtelijke machtiging heeft gegeven in de akte zelf; dat aanlegger anderzijds weliswaar aanbod van bewijs door alle middelen doet betreffende beweerde echtelijke toestemming, doch ten overstaan van dit bewijsaanbod geen dusdanige feiten gesteld worden, waaruit zou volgen dat tweede verweerder vooraf of gelijktijdig met het aanvaarden van bedoelde wissel door zijn echtgenote, deze laatste daartoe zou hebben gemachtigd; dat een bekrachtiging achteraf door de man niets wegneemt aan de opwerping door de vrouw van de nietigheid van de wisselverbintenis (De Page, op. cit. nr 742bis);

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Wijzende op tegenspraak, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Verklaart de vordering ongegrond, dienvolgens wijst ze af en veroordeelt aanlegger tot de kosten des gedings, en verklaart het vonnis uitvoerbaar niettegenstaande de aanwending van enig rechtsmiddel en zonder borgstelling.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 5 Maart 1953.

Voorzitter : M. de Smet.

Rechters : M. Van Hoorbeke en Aelterman.

Referendaris : M. Clocquet.

Advocaten : Mrs. Fredericq, Goffin en Schöller.

1. **Dagvaarding.** — Nietigheid wegens niet-vermelding van de namen van de beheerders der eisende (buitenlandse) vennootschap.
2. **Betrekkelijke bevoegdheid.** — Bepaling in cognossement, waarbij buitenlandse rechter bevoegd wordt

verklaard. — Nietigheid wegens mogelijkheid van strijd met art. 91, Titel II, Boek II, Belg. W.v.K.

3. **Zeevervoer.** — Recht van de vervrachter op « dead-freight » ?

1. Een dagvaarding, uitgebracht ten verzoeken van een « buitenlandse » vennootschap zonder vermelding van de namen van haar beheerders, is nietig.
2. Het beding in een cognossement, waarbij een vreemde rechter bevoegd wordt verklaard om kennis te nemen van eventueel naar aanleiding van het vervoer gerezen geschillen, is nietig, indien het ten gevolge zou hebben de toepassing mogelijk te maken van bepalingen van het cognossement of van buitenlandse wetten, die zouden in strijd zijn met art. 91, Titel II, Boek II, Belgisch Wetboek van Koophandel, dat grotendeels een dwingend recht is.
3. Ofschoon bij de charterpartij « volle » lading bedongen is, heeft de vervrachter geen recht op « dead-freight », indien een geringer ingeladen hoeveelheid in het cognossement vermeld is en betaling van de vrachtprijs voor die hoeveelheid aanvaard is.

Sorhaus (ss. Idraet) t/ Moens en
Moens t/ p.v.b.a. Internationale et Fluviale et
Centrado réunis.

Overwegende dat de zaken sub n° 13059 en sub n° 1400 van de algemene rol verknocht zijn en dienen samengevoegd te worden;

In zake sub n° 13049 :

Overwegende dat de vordering er toe strekt verweerder te horen verwijzen tot betaling van 127.666,15 frank als vracht voor niet geladen hoeveelheid (fret sur le vide — deadfreight);

Overwegende dat verweerder terecht opmerkt dat het exploit nietig is, in zover het betekend werd ten verzoeken van de vennootschap « Skisaksjeselkapet Idraet » te Stavanger, aangezien de namen van haar beheerders niet vermeld worden (Brussel, 26 Maart 1938, B. J. 1938, 397; Rechtb. van Kooph. Brussel, 9 Maart 1949, R. P. S. 1949, blz. 109 en noot; Rechtb. van Kooph. Luik, 13 Maart 1951, R. P. S. 1951, blz. 180 en noot);

Overwegende dat de vordering niettemin geldig blijft, in zover zij ingesteld werd ten verzoeken van kapitein P. Sorhaus, voerende het zeeschip « Idraet »;

Overwegende dat verweerder ten onrechte de bevoegdheid ratione loci van de zittinghoudende Rechtbank betwist;

dat de vracht inderdaad tot betaling, waarvan de vordering strekt, ter plaatse der bestemming betaalbaar was, dit is te Gent;

Overwegende dat verweerder niet gerechtigd is te opperen dat de Rechtbank te Bordeaux (Frankrijk) alleen bevoegd zou zijn luidens artikel 14 van het cognossement;

Overwegende dat dit beding nopens de betrekkelijke bevoegdheid niet geldig is;

dat het inderdaad ten gevolge zou hebben de toepassing mogelijk te maken van bepalingen van het cognossement of van de Franse wetten, die niet zouden stroken met artikel 91, Titel II, Boek II, van het Belgisch Wetboek van Koophandel (Brussel, 12 Juli 1937, P. A. 1938, blz. 106; idem, 31 October 1950, P. A. 1951, blz. 11; Verbreking, 19 December 1946, Pas. 1946, I, 480), waar voormeld artikel grotendeels gebiedende regels voorschrijft;

Overwegende dat de vordering aldus in de bevoegdheid valt van de zittinghoudende Rechtbank, aangezien het vervoer geschiedde ter bestemming Gent, waar de verbintenis diende uitgevoerd te worden;

Overwegende dat de vordering nochtans niet gegrond is;

Overwegende dat partijen twisten over de vraag of verweerder de vracht dient te betalen van 1350 ton, omdat de charterpartij beoogt « a full and complete » cargo (if shipment of deck cargo agreed same to be » at risk) including full decload of pinelogs » — ofwel integendeel alleen de vracht van 540 ton voorzien in het cognossement;

Overwegende dat volgens een deel van de rechtspraak de verbintenissen, zoals zij in het cognossement voorkomen, de verbintenissen vervangen, welke uit de charterpartij zouden spruiten (Brussel, 6 Juni 1923, P.A. 1923, blz. 673, aangehaald door R. P. D. B. vis Navire Navigation, n° 608);

dat eiser, in zover die rechtspraak mocht toegepast worden, geen rechten meer kan doen gelden, vermits de vracht hem feitelijk werd betaald over de hoeveelheid in het cognossement vermeld;

Overwegende dat eiser ook geen recht op « dead-freight » zou kunnen doen gelden, indien het principe toegepast wordt dat de voorkeur aan de charterpartij dient gegeven te worden boven het cognossement (Hof Brussel, 15 November 1930, P.A. 1931, 471);

dat dit recht inderdaad zou veronderstellen dat eiser, de vervrachter, zijn ondergeschikte of zijn gemachtigde zou hebben aangemaand ten tijde van de inlading om bedoelde lading te volledigen (R. P. D. B., loco cit., n° 795);

dat eiser in stede zulks te doen integendeel een cognossement heeft getekend, uitdrukkelijk vermeldend: « sans réserves »;

Overwegende dat de brief, waarbij eiser zich op 27 Mei 1950 tot zijn eigen scheepsmakelaar heeft gewend om over de wijze van stuwen te klagen, niet kan gelden als aanmaning ten opzichte van verweerder.

In zake sub n° 14400 :

Overwegende dat waar de hoofdvordering niet gegrond is, de vordering tot vrijwaring zonder voorwerp geworden is;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Melding makende dat de artikelen 2 en 30 tot 42 der taalwet van 15 Juni 1935 werden nageleefd;

Voegt samen als verknocht de zaken sub n° 13049 en sub n° 14400;

Verklaart het exploit der hoofdvordering (n° 13049 A. R.) nietig, in zover de vordering ten verzoeken van de N.V. Skisaksjeselkapet Idraet werd ingesteld;

Wijst dienvolgens in die mate de vordering van de hand als niet ontvankelijk;

Verklaart de hoofdvordering ontvankelijk ten aanzien van kapitein P. Sorhaus, doch niet gegrond, en wijst ze als dusdanig v an de hand;

Verwijst eiser in de kosten;

Verklaart de vordering tot vrijwaring (n° 14400 A. R.) zonder voorwerp geworden ten gevolge van de ongegrondheid der hoofdvordering;

Wijst ze derhalve van de hand en verwijst de partij Moens in de kosten van de oproeping in vrijwaring.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

3e Kanton. — 30 Januari 1954.

Rechter : M. De Roeck.

Advocaten : Mrs. E. Van den Berghe en Bruneel.

Handelshuur. — Recht van de huurder om onder te verhuren of de huur over te dragen. — Art. 10 van de Wet van 30 April 1951 alleen van toepassing, indien in de huurovereenkomst een uitdrukkelijk verbod van onderverhuur of huuroverdracht voorkomt. — Toepasselijkheid van art. 1717 B.W.

Onder toepassing van artikel 10 van de Wet van 30 April 1951 vallen alleen de handelshuurovereenkomsten, waarin schriftelijk of althans ondubbelzinnig een verbod van onderverhuur of huuroverdracht voorkomt.

Krachtens artikel 1717 B.W. mag elke huurder immers onderverhuren of de huur overdragen behoudens uitdrukkelijk verbod. Ten einde gebleken misbruiken tegen te gaan, heeft de wetgever in zake handelshuur de bepaling van art. 1717 B. W. gehandhaafd, maar de uitoefening van het recht van huuroverdracht of onderverhuur onderworpen aan de bij artikel 1762/3 B.W. voorgeschreven formaliteiten. Bij de wet van 30 April 1951 op de handelshuur werd artikel 1762/3 B.W. weliswaar afgeschaft, maar de daarbij voorgeschreven formaliteiten werden bijna in hun geheel overgenomen.

Mitsdien werd bij de wet van 30 April 1951 op de handelshuur artikel 1717 B.W. niet opgeheven, maar onderworpen aan de voorschriften van artikel 10, eveneens ten einde misbruiken tegen te gaan.

Bij afwezigheid van uitdrukkelijk verbod van onderverhuur of huuroverdracht in de huurovereenkomst, is de huurder derhalve ten volle gerechtigd zonder inachtneming van enige formaliteit zijn handelshuur en handelszaak over te dragen.

D'Hondt t/ Van Hooydonck.

Overwegende dat aanlegger zijn vordering, strekkende tot ontbinding van de huur, ontruiming, uitzetting en schadevergoeding doet steunen op een grove tekortkoming van verweerder;

Overwegende dat aanlegger als grote tekortkoming van verweerder opgeeft het feit, dat verweerder zijn handelshuur en handelszaak heeft overgedragen aan een derde, zonder vooraf de formaliteiten ad hoc te hebben vervuld, voorgeschreven bij artikel 10 der wet van 30 April 1951 op de handelshuur;

Overwegende dat derhalve dient te worden uitgemerkt of bedoeld huurcontract onder toepassing valt van voormeld artikel 10 van de wet van 30 April 1951;

Overwegende dat ongetwijfeld onder toepassing van artikel 10 enkel vallen die handelshuurovereenkomsten, waarin schriftelijk of op ondubbelzinnige wijze het verbod van onderverhuren en overdracht van huur uitdrukkelijk voorkomt;

Overwegende inderdaad dat krachtens art. 1717 B.W. elke huurder mag voortverhuren of de huur overdragen, tenzij het uitdrukkelijk verboden is;

Overwegende dat ten einde de misbruiken tegen te gaan de wetgever in zake handelshuur de principes, vervat in artikel 1717, heeft behouden, maar de uitoefening van het recht van huuroverdracht of onderverhuur heeft onderworpen aan de in artikel 1762, 3° B.W. voorgeschreven formaliteiten;

Overwegende dat door de wet van 30 April 1951 op

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

de handelshuur artikel 1762, 3 ° B.W. weliswaar werd afgeschaft, maar de principes en de formaliteiten bijna in hun geheel werden overgenomen;

Overwegende derhalve dat ook door de wet van 30 April 1951 op de handelshuur artikel 1717 B.W. niet opgeheven wordt, maar onderworpen aan de voorschriften van artikel 10, eveneens teneinde misbruiken tegen te gaan;

Overwegende om die redenen dat te deze verweerder huurder ten volle gerechtigd is zijn handelshuur en handelszaak over te dragen, zonder enige formaliteit in acht te nemen, hem daaromtrent geen enkel uitdrukkelijk verbod werd opgelegd;

Overwegende inderdaad dat aanlegger in gebreke blijft met middelen, voldoende naar recht, het bestaan te bewijzen van enig dergelijk uitdrukkelijk verbod;

Overwegende dat daarom de vordering van aanlegger zonder enige grond is;

Om die redenen,

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak, zeggen voor recht dat de vordering van aanlegger zonder enige grond is; wijzen dienvolgens aanlegger af van zijn eis met veroordeling tot de kosten.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

1e Kanton. — 10 Maart 1954.

Rechter : M. R. Horion.

Advocaten : Mrs. Erkens en Bruneel.

Handelshuur. — Huurhernieuwing. — Van kracht blijven van alle bedingen van de oorspronkelijke huurovereenkomst, tenzij bij de hernieuwing anders bepaald. — Recht van de huurder om onder te verhuren of de huur over te dragen. — Art. 10 wet van 30 April 1951 alleen van toepassing, indien in de huurovereenkomst een verbod van onderverhuur of huuroverdracht voorkomt. — Toepasselijkheid van art. 1717 B.W. — Vereiste voor huurschade.

Bij huurhernieuwing blijven alle bedingen van de vroegere huurovereenkomst van kracht, tenzij nieuwe voorwaarden zijn gesteld, waarbij die van de oorspronkelijke overeenkomst aangevuld of gewijzigd zijn.

Indien de oorspronkelijke huurovereenkomst geen enkel verbod van onderverhuur of huuroverdracht behelsde en dergelijk verbod evenmin is bepaald in het vonnis, waarbij de hernieuwing is toegestaan, is de huurder tot onderverhuur en huuroverdracht gerechtigd.

Artikel 10 van de wet van 30 April 1951 is alleen van toepassing, wanneer in de huurovereenkomst een verbod van onderverhuur of huuroverdracht voorkomt. Indien de huurovereenkomst dergelijk verbod niet bevat, blijft het gemene recht van toepassing, nl. artikel 1717 B.W.

Van huurschade kan er in de loop van de huurovereenkomst geen sprake zijn, tenzij de door de huurder veroorzaakte schade de goede staat van het verhuurde pand in gevaar mocht brengen.

Taeymans t/ Poskin, Nyssen en Verrijke.

Overwegende dat eiser tegen de eerste twee verweerders de ontbinding vordert van de tussen hen bestaande mondelinge huurovereenkomst samen met

de betaling van 6.350 fr. achterstallige huurgelden en 3.950 fr. schadevergoeding wegens huurschade;

Dat eiser verweerster sub. 3 in het geding heeft geroepen ten einde het vonnis tegenover haar van werking te horen verklaren;

I. Wat betreft de ontbinding van de mondelinge huurovereenkomst :

Overwegende dat eiser eigenaar is van het huis, gelegen te Antwerpen aan de Handelstraat 15, waarvan de benedenverdieping en twee kamers op de derde verdieping aan verweerders sub 1 en 2 verhuurd zijn, die in de benedenverdieping een kleinhandel drijven in confiserie-artikelen;

Overwegende dat deze ruimten, waarover het geding loopt, voor dat zij door verweerders sub 1 en 2 betrokken werden, in huur gegeven waren aan Mevr. Postelmans ingevolge een mondelinge huurovereenkomst, dewelke hernieuwd werd voor een termijn van negen jaar, vanaf 1 December 1952 bij Ons vonnis van 27 October 1951;

Overwegende dat bij de hernieuwing van deze huurovereenkomst geen nieuwe voorwaarden werden gesteld, welke die van de oorspronkelijke huurovereenkomst zouden aangevuld of gewijzigd hebben, zodat bij de hernieuwing al de bedingen van de bestaande overeenkomst van kracht bleven (zie Burg. Rechth. Gent, 27 November 1953, R.W. 1953-1954, 1155);

Overwegende dat partijen het er over eens zijn, dat de oorspronkelijke overeenkomst, die bij Ons voormeld vonnis hernieuwd werd, een mondelinge huurovereenkomst was, die geen enkel verbod van onderverhuur of huuroverdracht behelsde, en dergelijk verbod evenmin in het vonnis, waarbij de hernieuwing werd toegestaan, vermeld werd;

Overwegende dat eiser zich dan ook ten onrechte beroept op het feit, dat eerste en tweede verweerders hun huur aan verweerster sub 3 hebben overgedragen samen met hun handelszaak, om ten laste van eerstgenoemde de ontbinding van de huur te vorderen;

Overwegende dat eiser weliswaar zijn vordering doet steunen op artikel 10 der wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten, doch uit de bewoordingen van dit artikel blijkt, dat al de daarin voorkomende bepalingen enkel van toepassing zijn, wanneer in de huurovereenkomst een verbod van onderhuur of van huuroverdracht voorkomt;

Overwegende dat, wanneer de huurovereenkomst dergelijk verbod niet bevat, het gemeen recht van toepassing blijft en nl. artikel 1717 van het B.W. (zie De Page, Compl. III, n° 789, blz. 190 - Paternostre, n° 340, blz. 357 - La Haye et Van Kerckhove, blz. 102, n° 223 - Tschoffen et Dubru, blz. 171, n° 74 en blz. 176, n° 79);

Overwegende derhalve dat de overdracht van huur door eerste en tweede verweerders aan derde verweersters regelmatig is en aan geen bijzondere pleegvormen onderworpen was;

Overwegende dat de vordering van eiser, strekkende tot de ontbinding van de huurovereenkomst, dan ook in rechte alle grond mist;

II. Wat betreft de achterstallige huurgelden :

Overwegende dat uit de bestanddelen der zaak blijkt dat de huurgelden over de maanden December 1953 en Januari 1954 betaald werden door verweerster sub 3 en eiser deze betalingen weigerde;

dat deze weigering ten onrechte is geschied, daar verweerster sub 3 regelmatig de huur heeft overgenomen;

dat er derhalve geen aanleiding bestaat verweerders

sub 1 en 2 te veroordelen tot betaling van achterstallige huurgelden;

III. Wat betreft de vergoeding wegens huurschade :

Overwegende dat er van huurschade geen sprake kan zijn in de loop der huurovereenkomst, tenzij de schade, door de huurder veroorzaakt, de goede staat van het verhuurde pand in gevaar moest brengen;

Dat de schade, waarover eiser zich beklagt — en die betwist wordt — niet van deze aard is;

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter voornoemd, rechtdoende op tegenspraak, verlenen akte aan tweede verweerder, dat hij zijn echtgenote, eerste verweester, machtigt om in rechte op te treden;

Verklaren de vordering van eiser tegenover verweerders sub 1 en 2 ongegrond en wijzen hem ervan af.

Verklaren dit vonnis van werking ten aanzien van verweersters sub 3.

Veroordelen eiser tot de kosten van het geding.

VREDEGERECHT TE AALST

20 October 1953.

Rechter : M. Ghijselen.

Advocaten : Mrs Van Dessel (Leuven), Claus en Cooreman.

Deskundige. — Verzuim van oproeping van een van partijen tot bijwoning van het deskundig onderzoek. — Gevolg van dit verzuim : geen aanleiding tot benoeming van een ander deskundige.

Wanneer de door de rechter benoemde deskundige door een vergetelheid verzuimd heeft een van partijen op te roepen tot het bijwonen van zijn onderzoek, behoeft zulks niet noodzakelijk te leiden tot benoeming van een ander deskundige. Het enige wat voor het deskundig onderzoek van belang kan zijn, is dat de deskundige kennis kan nemen van het standpunt en de mogelijke argumentatie van alle partijen en deze in zijn verslag kan bespreken, aanvaarden of weerleggen.

Het is daarom voldoende aan de niet opgeroepen partij gelegenheid te geven om eventueel haar bezwaren tegen het verslag en aan de deskundige tot nog toe mogelijk onbekende elementen naar voren te brengen opdat de deskundige, zoals ieder redelijk en onpartijdig mens zou, zijn mening zal herzien of bevestigen naargelang die bezwaren en elementen ernstig en ter zake dienend dan wel zonder belang blijken te zijn.

Assurantie van de Belgische Boerenbond t/ Borms en N. V. Tragel Kolenwerf Aalst.

Herzien Ons vonnis dd. 5 Mei 1953.

Gezien het geboekt verslag van de door Ons benoemde deskundige Dokter Bruyneel Edm. te Gent dd. 23 Juli 1953, ter onze griffie neergelegd op 30 Juli 1953;

Overwegende dat zowel eiseres als eerste verweerder akkoord gaan met de besluiten van de deskundige.

Overwegende dat tweede verweester alleen niet akkoord gaat en hiertoe als enige reden opgeeft, dat zij niet werd opgeroepen door de deskundige tot het bijwonen van zijn onderzoek;

Overwegende dat zulks juist is en te wijten aan een vergetelheid van de deskundige, die het onderzoek van

eerste verweerder moest uitstellen en uit gewoonte maar twee partijen opriep;

Overwegende dat het onbetwistbaar het recht was van tweede verweester opgeroepen te worden en het onderzoek te doen volgen, doch dat het hierom niet nodig is en ook niet aannemelijk over te gaan tot de benoeming van een ander deskundige, daar er geen de minste reden bestaat om te twijfelen aan de onpartijdigheid van de deskundige, zelfs al ontbraken al de partijen buiten het te onderzoeken slachtoffer;

Overwegende dat het enige wat voor het deskundig onderzoek van belang kan wezen, is dat de deskundige kennis kan nemen van het standpunt en de mogelijke argumentatie van al de partijen en deze in zijn verslag kan bespreken, aanvaarden of weerleggen; dat het Ons zeer zonderling voorkomt, dat tweede verweester geen dergelijk standpunt of nieuwe elementen voortbrengt, die de besluiten van de deskundige zouden tegenspreken of twijfelachtig maken en zij zich alleen er toe beperkt het gemis aan oproeping te gebruiken als middel tegen het verslag, waarvan zij nochtans door de raadsman van eiseres kennis kreeg;

Overwegende dat de beste oplossing ons lijkt, zo tweede verweester gegronde opwerpingen heeft tegen het verslag of door de deskundige tot nog toe onbekende of onbesproken elementen kan voorbrengen, dat deze opwerpingen of elementen zouden worden voorgelegd aan de deskundige, die het slachtoffer grondig heeft onderzocht, opdat deskundige, zoals elk redelijk en onpartijdig mens zou, zijn opinie zou herzien of bevestigen al naargelang die opwerpingen of elementen ernstig en dienend ter zake of zonder enige invloed voorkomen;

Overwegende dat verder de N. V. Tragelkolenwerf haar eigen verzekeringsmaatschappij in de zaak schijnt te betrekken, nl. l'Abeille, dat geen enkel bestanddeel der zaak ons toelaat of noopt tot het aanvaarden van « l'Abeille » als rechtstreekse partij in de zaak, dat er geen dagvaarding van oproeping in het geding of van tussenkomst van derde werd betekend; dat daarenboven l'Abeille maar de burgerlijke aansprakelijkheid van tweede verweester kan dekken en zij dus niet wettelijk gesubrogeerd is in de rechten of plichten van haar verzekerde, zoals bij uitzondering bepaald is door de wet op de arbeidsongevallen; dat niets tweede verweester belet haar verzekeraar op de hoogte te houden van het verloop der zaak, doch dat wij in de huidige stand van het geding tegen de hoofding in van de besluiten van verweester de Mij l'Abeille niet als partij kennen in het geding.

Om deze redenen,

Wij, Vrederechter van het kanton Aalst, vonnissend op tegenspraak en in eerste aanleg;

Zeggen dat, zo tweede verweester bepaalde opwerpingen of onbekende of nieuwe elementen kan doen gelden tegen het deskundig verslag voornoemd, Dokter Edmond Bruyneel voor zoveel nodig opnieuw tot deskundige wordt benoemd met opdracht, na al de partijen tijdig te hebben opgeroepen op dag, uur en plaats, door hem te bepalen; terug over te gaan tot onderzoek en vervulling van de hem bij ons vonnis van 5 Mei 1953 opgedragen taak en te bespreken de gegevens, hem door al de partijen en inzonderheid door tweede verweester te verschaffen;

Bevelen aan de deskundige alsdan een aanvullend verslag neer te leggen binnen de maand na zijn tewerkstelling door de eerst gerede partij, naar de vormen en met de eedformule, door de wet bepaald;

Zeggen dat, zo tweede verweester binnen de maand na aanmaning door de meest gerede partij de deskundige niet heeft tewerkgesteld teneinde als hierbo-

ven, partijen gehouden zijn besluiten te nemen ten gronde op de huidige bestanddelen der zaak;
 Verwijzen de zaak naar onze algemene rol;
 Houden de beslissing over de kosten aan.

POLITIËRECHTER TE PEER

19 Januari 1954.

Rechter : M. Roelandts.

Advocaten : Mrs Byvoet, Schroë en Warnants.

Wegenverkeer. — Voorrang krachtens art. 57/2° Algemeen Wegenverkeersreglement. — Voorsteken bij splitsingen, kruisingen en aansluitingen. — Aanrijding van een hindernis. — Hindernis moet voorzienbaar zijn. — Verplichtingen van weggebruiker, die wil voorsteken. — Voorzichtigheidsplicht van de weggebruiker, die recht van voorrang heeft.

Artikel 57/2° van het Algemeen Wegenverkeersreglement verleent recht van voorrang aan wie zijn weg vervolgt op een weggebruiker, die naar links zwenkt en zijn weg niet vervolgt; het feit, dat deze zijn richtingaanwijzer heeft doen werken, ontheft hem niet van de verplichting de wettelijke voorrang van eerstgenoemde te eerbiedigen.

Art. 57/2° voormeld bedoelt een abnormale en voor andere weggebruikers hinderlijke beweging, die bestaat in het links zwenken van iemand, die zijn weg niet vervolgt.

Verboden is het voorsteken bij splitsingen, kruisingen en aansluitingen : de verantwoordelijkheid voor aanrijdingen op die plaatsen is dienvolgens ten laste van de voorbijsteker.

Het aanrijden van een hindernis valt slechts dan onder toepassing van art. 42 Algemeen Wegenverkeersreglement, wanneer die hindernis voorzienbaar was.

Het is niet voldoende, dat een weggebruiker, die wil voorsteken, geen enkel ander weggebruiker op het linker weggedeelte bespeurt; hij moet bovendien de rijweg op een voldoende afstand kunnen overzien om zekerheid te hebben, dat normaal geen enkel ander voertuig kan opdagen, terwijl hij zijn voorbijstekingsmanoeuvre uitvoert.

Het feit, dat een weggebruiker een recht van voorrang heeft, ontslaat hem niet van de verplichting de vereiste voorzichtigheid in acht te nemen : hij handelt bvb. onvoorzichtig door voorbij te steken, terwijl zijn voorman zijn richtingaanwijzer doet werken en een tegenligger in het zicht is.

O. M. t/ Jans en Dirix.

Overwegende dat uit het onderzoek ter zitting is gebleken dat tweede verdachte, met een snelheid van ongeveer 70 Km. per uur rijdend, op de grote baan Eindhoven-Hasselt te Houthalen aan de aansluiting naar de Meulenbergh de auto van eerste verdachte wilde voorbijsteken, die enkele meters voorbij de aansluiting, na zijn linkerrichtingaanwijzer te hebben verlicht, zijn garage, gelegen links van de baan, wilde indraaien, aldus een weinig (d.w.z. ongeveer 1 meter) naar links reed om dan terug naar rechts te rijden ten einde eerste verdachte door te laten; deze laatste, die toen reeds gestopt had (20 meter remsporen), beweert eerste verdachte toen niet meer te hebben kunnen ontwijken, daar uit de tegenovergestelde richting een ander voertuig kwam aangereiden;

Overwegende, dat artikel 57, 2° van het Algemeen

Verkeersreglement voorrang verleent aan wie zijn weg vervolgt — in casu tweede verdachte — op wie links indraait en zijn weg niet vervolgt — in casu eerste verdachte;

Overwegende dat, zo eerste verdachte geen voorrang geeft, het feit, dat hij zijn richtingaanwijzer heeft doen werken, hem niet ontheft van de verplichting de wettelijke voorrang te eerbiedigen van de weggebruiker, die zijn weg vervolgt;

Overwegende dat tweede verdachte reed tegen een snelheid van ongeveer 70 Km. per uur op de grote baan Eindhoven-Hasselt, snelheid die niet overdreven is en niet gevaarlijk; dat alzo de grenzen der prioriteit van de weggebruiker, die zijn weg vervolgt *buiten een splitsing of kruising*, niet aangetast worden door het feit van overdreven snelheid of roekeloosheid;

Overwegende dat artikel 57, 2°, van het Algemeen Verkeersreglement, dat een abnormale en voor andere weggebruikers hinderlijke beweging bedoelt, die bestaat in het links afdraaien van iemand, die zijn weg niet vervolgt, op eerste verdachte van toepassing is en het te zijnen laste gelegde feit bewezen is;

Overwegende dat tweede verdachte voorbijgestoken heeft aan een aansluiting of een kruising, hetgeen hem verboden is bij artikel 36, 4° van het Algemeen Wegenverkeersreglement; dat dus blijkt dat tweede verdachte, die zijn weg vervolgde, ook een fout heeft begaan, welke van die aard is, dat de ganse verantwoordelijkheid van het ongeval te zijnen laste zou vallen, indien de eerste verdachte geen enkele fout zou hebben begaan; dat dit feit echter niet ten laste van tweede verdachte gelegd werd en hij dienvolgens daarvoor in dit geding niet gestraft kan worden;

Overwegende dat het arrest van Cassatie dd. 16 Februari 1948 « l'usager auquel il est interdit de couper le passage est celui qui continue sa route régulièrement, tel n'est pas le cas de l'usager qui se dispose à dépasser par la gauche à un carrefour » (Cassatie, 16 Februari, 1 Maart en 20 December 1948, Pas. I, 115, 136 en 731) » hier geen toepassing vindt, daar het feit van voorbijsteken niet eens te laste gelegd werd;

dat daarenboven in casu de aanrijding gebeurde *voorbij de aansluiting* op het ogenblik, dat eerste verdachte links wilde indraaien in zijn garage en dus de aansluiting niet opreed en bijgevolg zijn weg niet vervolgde;

Overwegende dat de aangehaalde arresten alleen het voorsteken verbieden aan splitsingen, kruisingen en aansluitingen en bijgevolg de verantwoordelijkheid voor de aanrijdingen op die plaatsen ten laste van de voorbijsteker leggen; dat in casu zulks niet het geval is, zoals hierboven gezegd;

Overwegende dat algemeen aangenomen wordt, dat het aanrijden van een hindernis slechts onder toepassing valt van artikel 42 van het Algemeen Wegenverkeersreglement als die hindernis voorzienbaar was, hetgeen in casu niet het geval is; dat het een geval van overmacht betreft voor tweede verdachte en dienvolgens de vrijheid van handelen, de toerekenbaarheid en de strafrechtelijke verantwoordelijkheid aan zijn kant niet bestaan en hij bijgevolg geen strafbaar feit heeft begaan (artikel 71 W. v. S.);

Overwegende anderzijds dat hij, die voorsteekt, zulks op de linkerhelft van de baan moet doen; dat het daarenboven niet volstaat dat een weggebruiker die wil voorsteken, geen enkel ander weggebruiker op het linker weggedeelte ontwaart; hij moet bovendien de rijweg op een voldoende afstand kunnen overschouwen om zekerheid te hebben, dat geen enkel ander voertuig normaal kan opdagen, terwijl hij zijn voorbijstekingsmanoeuvre uitvoert (Cass. 14 Juni 1949, Pas. I, 428);

Overwegende dat tweede verdachte blijkbaar volgens de aangehechte schets de linkerhelft onvoldoende heeft gehouden; dat hij tevens de onvoorzichtigheid beging niet voldoende rekening te houden met de aankomende tegenligger; dat hij dus een overtreding begaan heeft van artikel 35 van het Algemeen Wegenverkeersreglement;

Overwegende dat, aangenomen dat tweede verdachte het recht van voorrang had, zulks hem niet ontsloeg van de verplichting de vereiste voorzichtigheid in acht te nemen; dat hij in casu niet voorzichtig deed voorbij te steken, ziende dat eerste verdachte zijn richtingaanwijzer deed werken en dat er een tegenligger in het zicht was;

Overwegende dat dienvolgens de verantwoordelijkheid bij deze aanrijding voor 2/3 gedeelten ten laste van eerste verdachte en 1/3 gedeelte ten laste van tweede verdachte dient te worden gelegd;

Overwegende dat tweede verdachte slechts in het bezit was van een schouwingsbewijs, dat sedert 25 April 1953 verloren was en zulks een bij artikel 3, 1°, R. B. dd. 22 Mei 1947 strafbaar gesteld feit oplevert;

Overwegende dat ten gunste van eerste verdachte verzachtende omstandigheden bestaan, die voortvloeien uit zijn goede antecedenten (artikel 85 W.v.S.);

Overwegende dat er aanleiding is om te hopen dat de verdachten blijk zullen geven van verbetering en op hen artikel 9 der wet dd. 31 Mei 1888 dient te worden toegepast; dat deze straffen zullen dienen als waarschuwing en dat de verdachten niet meer in herhaling zullen vervallen;

BIBLIOGRAPHIE

Administratief Lexicon. — 5 B.: Bodem, door F. Van den Abeele, Bossen door Jos Rondou, Bouwpolitie door F. Wastiels.

Een nieuw deeltje B 5 is zopas in het Administratief Lexicon verschenen. Op zeer korte tijd werden reeds talrijke afleveringen van deze grote encyclopedie van het Belgisch Administratief Recht gepubliceerd.

Het thans verschenen deeltje bevat drie verhandelingen betreffende onderwerpen, waarover de positieve gegevens niet gemakkelijk te vinden zijn. Hier worden deze gegevens voortreffelijk samengevat in een beknopte synthese waarin al wat belangrijk is wordt medegedeeld.

In de verhandeling van de Heer Van den Abeele betreffende de «Bodem» vinden wij eerst algemeenheden aangaande het begrip «bodem», de onderscheiding tussen publiek en privaat domein, de afpaling, de afsluiting en het kadaster, waarna dan in twee hoofdstukken de beperkingen aan het vrije bodembezit worden onderzocht, enerzijds in het belang van burens en anderzijds in het algemeen belang. Wanneer in het eerste hoofdstuk meer speciaal burgerrechtelijke rechtsnormen besproken worden, bevinden wij ons in het tweede volop op administratiefrechtelijk terrein.

Hoe voortreffelijk bedoeld het ook moge wezen, al wat van verre of dichtbij verband houdt met de bodem in één enkele verhandeling samen te vatten, toch zullen vele van de besproken onderafdelingen moeten hernomen worden om zelfstandig te worden behandeld in meer uitvoerige vorm. Dit wordt van nu af reeds aangekondigd door verwijzingen naar afzonderlijke trefwoorden.

De Heer Rondou heeft een zeer degelijke verhandeling geleverd betreffende de «bossen» waarin achtereenvolgens behandeld worden: bosregime en -be-

heer, grensscheiding en afpaling, bedrijfsregeling, veiling der kappingen, exploitatie der bossen, hermeting en bosschouwing, gebruiksrechten, bosmisdriften, speciale regelen met betrekking tot de gemeentebossen, het regime der particuliere bossen en uiteindelijk de als natuureservaat geklasseerde bossen.

Een opsomming van heel de wetgeving op het stuk en een bibliographie sluiten dit artikel af.

Eindelijk brengt de aflevering ons nog een uiteenzetting van de Heer Wartiels betreffende de «bouwpolitie» waarin behandeld worden de rooilijnen, de bouwvergunningen zowel de gemeentelijke als deze te verlenen door het bestuur van de stedenbouw en uiteindelijk allerlei speciale vraagstukken betreffende de bouwpolitie. Uitvoerige verwijzingen naar rechtspraak maken dit artikel bijzonder waardevol.

ERRATUM

Rechtskundig Weekblad dd. 31/10/1954 - 18° jrg. n° 7.
Het arbeidsgerechtigd in de branding - Errata

in col. 313 lezen: «Het wetsvoorstel Major maakt het zich gemakkelijk door in artikel 41 te zeggen...» in plaats van «in artikel 1 te zeggen...»

in col. 319 moeten de referenties 84 bis, 85, 76, 87 vervangen worden door 64bis, 65, 66 en 67

in col. 323 onder referentie 23 lezen «artikelen 65 § 2 en 4» in plaats van «artikel 65 § en 4

in col. 324 onder referentie 57 b lezen «volgens artikel 98 van de Provinciewet...» in plaats van «... provincieraad...»

in col. 324 onder referentie 71 lezen «K.B. 21/9/1933...» in plaats van «K.B. 21/9/1953...».

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Gemeenterecht: 10° afl. - October 1953.

A. Pirsoul, Het congres van Antwerpen.

De Gemeentewet: n° 64 — November 1954.

F. B., Nationaliteit.

Nederlands Juristenblad: afl. 37 — 30 October 1954.

Mr A. H. H. Vullings, Wijziging der Huurwet per 1 Januari 1954. — Prof. Mr. J. H. W. Verzijl, De nationaliteit der Danzigers. — Mr Dr Benno Stokvis: Tegen-natuurlijke ontucht als echtscheidingsgrond (II).

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie: n° 4371 — 30 October 1954.

Mr A. Jansen, Het voorkeursrecht van de pachter. — Prof. Mr G. de Grooth, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Verbintenissenrecht. 1953 (V).

Tijdschrift voor Notarissen: October 1954 — n° 10.

A. Lannoo, Over artikel 1525 van het Burgerlijk Wetboek (vervolg). Rechtspraak.

Journal des Tribunaux: n° 4038 — 31 octobre 1954.

Joseph Rutsaert, Un contrat nouveau: le contrat de garde. — Jurisprudence.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation: 35° cahier — 30 octobre 1954.

R. Savatier, De sanguine jus. — Jean Carbonnier, Le contrat de gardiennage nocturne d'immeuble. — F.M., La domanialité publique des halles et marchés et les rapports contractuels entre communes et attributaires d'emplacements. — Pierre Lérès, et Emile Minvielle, La construction sur terrain d'autrui immatriculé au Maroc; droit du propriétaire victime d'empiètement.